Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-һээ гарана | № 126 (15749) | 1981 оной июнин 2, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ТҮРҮҮ ОНОЛ АРГААР

Улаан-Үдын мебель хэрэг, модо болбосоруулдаг комбинадай коллектив жэлэйнгээ даабари Агуу Октябриин жаран дүрбэдэхи жэлэй ойн үдэр хүрэтэр дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсонхой. Тус коллектив түсэбһөө гадуур мянган кубометр технологическа зомгоол гаргаһан, даабариһаа гадуур хоёр мянга гаран кубометр модо хюрөөдэһэн байна. Нимэ үрэ дүн туйлахын тула тус коллектив шанга эршэтэйгээр ажаллаа.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэл бүхы хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Александр Феофанович Татарниковай хүтэлбэрилдэг технологическа зомгоол гаргадаг бригада предприяти дээрэ эгээн түрүүлэн бригадна подрядай онол аргаар хүдэлдэг болонхой юм. Хүдэлмэриинь түрүүшын дүнгүүд яһала һайн. Тиимэһээ бригада жэлэй түсэбһөө гадуур хоёр зуун табан кубометр технологическа зомгоол гаргаха гэжэ шиидэнхэй.

Манай корр.

○

Людмила Сергеевна Позднякова Баргажанай районой Баргажанай совхоздо тугалшанаар арбаад жэлэй туршада хүдэлнэ. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Л. С. Поздняковатай хамта мүн лэ дүй дүршэлөөр баян тугалшад — Татьяна Воронина Нина Елшина хоёр хүдэлдэг. Ажалша бэрхэ эхэнэрнүүд нарай тугалнуудые харууһалха талаар ехэ дүйтэй, шадабаритай болонхой. Тиигэжэ байгша оной апрель һарада 90 толгой тугалнуудые ондоо хүндэ тушаажа үгөөд, мүнөө 150 тугал даажа абанхай, гарза хоролтогүйгөөр тэжээжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баргажанай районой Баргажанай совхозой түрүү тугалшан Л. С. Позднякова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

○

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИДЭ

Районой бүхы ажахынуудай зунай үедэ шахан гаралуулагдаха залуу мал холын бэлшээридэ гаргагдаа. Хүхэ ногооной хүсэ дүүрэн хэрэглэжэ, зунай энээ богонихон үе соо малаа ашаг шэмэ эрид дээшэлүүлхэ гээшэ малшан бүхэнэй зорилго болонхой.

Һаяшаг Енгорбойн совхозой залуу мал эрэ, эмээрээ, һаараа илгаглажа, тусхай бригаданууд болгогдоод, холын һайтай бэлшээридэ гаргагдаба. Совхозой дирекци, партком, рабочком болон ВЛКСМ-эй комитет энэ гүн газар соо ажаллаха малшадай байдал байгуулха талаар бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хээ. Элдэ гүүртэнүүдые малшадынь дүй дүршэлтэй, харюусалта ехэтэй малшадта даалгаа юм. Жэшээлхэдэ, бэрхэ малшан Михаил Сандакович Самбуев 200 толгой үхэр абажа, холын бэлшээридэ гаранхай. Үнгэрһэн жэлэй зунай үедэ энэ нүхэрнай хабтагай бүхэнэйнгөө шэгнүүр сүүдхэдэ 1129 граммаар нэмэжэ шадаһан юм.

Тэрэшэлэн нёдондо районой эгээн ехэ нэмэлтэ шэгнүүр абаһан Шагдар Дармаевич Доржиев баһал хүбшын ногоондо малаа туужа гараа. Мүн баһа үнинэй малшан Балма Лубсанович Базаров, Шойжи-Нима Дамдинович Балданов болон бусад гаранхай. Малшад бүхэнэй бэлшээридэ гарахадаа тус тустаа социалис уялгануудые абаа юм. Жэшээнь, буруу, хашарагуудые таажа гараһан малшад бүхэнэйнгээ шэгнүүрые дунда зэргээр сүүдхэдэ 900 граммаар нэмээхэ байна. Харин нэгэ жэлһээ дээгүүр наһатай малай үхэр бүриин шэгнүүр сүүдхэдэ 1000 граммаар дээшэлүүлэгдэхэ.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд малшадайнгаа социалис уялгануудаа амжалтатай дүүргэхэ хэрэг хангаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Элдэ бэлшээринүүдтэ лабһан үни абаашагдаһан. Малшадта эдеэ хоолынь, газетэ, журнал хүргэгдэжэ байха. Зоовет, мэргэжэлтэд һара бүри ябажа байха юм. Тусхай график ёһоор соёлой, медицинын хүдэлмэрилэгшэд малшадта ябадаг уялгатай.

Г. ОЧИРОВ.

Заминай район.

Мүнөө жэл «Сибиряк» колхозой һү һаалиин бүхы 5 фермын һаалишад жэгдэ һайнаар ажаллажа байна. Жэлэй эхинһээ хойшо үнгэрһэн үедэ нёдондонойхиһоо нилээд ехэ һү һаажа шадаа.

Тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые майн 25-да дүүргэһэн тухайгаа Түнхэнэй район дотороо эгээн түрүүлэн элидхэбэ. Хахад жэлэй түсэбэй ёһоор 11.140 центнер һү худалдаха байбал, мүнөө тэрэнээ холо үлүүлээ.

Үнгэрһэн үедэ үнеэн бүриһөө 1000 гаран килограмм һү һааһан Еловкын, Түнхэнэй, Зариин фермэнүүдэй коллективүүд энэ амжалтада ехэхэн хубитаяа оруулаа. Һаалишадай дундаһаа үнеэн бүриһөө 1500 гаран килограмм һү һааһан Г. Д. Абмаевагай ажалые онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүн лэ һаалишад С. Павлова, А. Донская, А. Усольцева, Р. Безотечество, А. Жданкина болон Л. Ларионова гэгшэдые магтахаар.

БОЛЗОРҺОО УРИД

Ажалай эрхим амжалта туйлаһан энэ колхозой һаалишад, малшад түрүүшын хахад жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө үлүү 3500 центнер һү һаажа, гүрэндэ тушаахаар хараална.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

Нёдондоной алдуунууд дабтагдахагүй

Үнгэрһэн жэлдэ районой олохон ажахынууд адууһа малаа холын бэлшээридэ гаргаха хүдэлмэреэ хангалтагүйгөөр эмхидхэһэн юм. Һүрэгүүдынь сагһаа урид, ногооной һайжараагүйдэ гаргагдажа, нэмэлтэ тэжээлэй үгтөөгүйһөө тамираа алдаһан байгаа. Тэрэшэлэн мал адуулагшадые гэр байраар, эдеэ хоолоор, медицинскэ, соёлой талаар хангаха хэрэгтэ анхарал бага табигдаа һэн. Тэндэ малай шэгнэгдэлэггүй дээрэһээ социалис мүрысөөнэй дүн саг соогоо согсологдоогүй. Элдэ бүгэдэһөө боложо, зарим гүүртэнүүд сабшалан дээрээ оройболотор байлгагдаха баатай болоо бэлэй.

Мүнөө жэлдэ нёдондонойнгоо алдуу эндүүе дабтахагүйн тула энэ шухала хэрэгтэ эртээнһээ бэлдэжэ захалһан байна. Энэ асуудал райсоведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, тусхай шиидхэбэри абтанхай.

Энэ талаар «Зырянский» совхоздо ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Тус ажахыһаа гурбан гүүртэ мал Колок, Хаим, Гурулево гэдэг холын һарьдагай бэлшээридэ зуһахаар бэлдэгдэнэ. Бүхыдөө 830 үхэр туугдаха байна. Мүнөө тэндэ ажаллаха малшад шэлэгдэжэ томилогдонхой.

Жэшээнь, Колок гэжэ бэлшээридэ 350 үхэр абаашагдажа, ахалагша малшадаар Ленинэй болон Ажалай Улаан Тугай орденуудта Павел Антонович Колмаков, коммунис ажалай ударник Владимир Афанасьевич Неродов хүдэлхэ болоо. Эдэ хоёр мал ажал дээрэ 15 жэлһээ үлүү саг соо ажаллажа ябана. Гурулевой бэлшээридэ 120 үхэр зуһаха. Энэ гүүртые дүршэл ехэтэй малшан, пенсионер К. А. Плотников харууһалха байна. Ханмда 360 толгой эбэртэ бодо мал гаргагдажа, тэндэ П. В. Тарасов, П. П. Неродов гэгшэд хүдэлхэ болонхой. Эдэнэр үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 900 граммаар нэмээхэ, тус бүриинь 375 килограммда хүргэхэ гэһэн социалис уялга абаа. Август һарада эдэ хоёр үхэршэд һүрэгөө мяханай комбинадта тушаахадаа, 290 толгойнь эрхим тарган, 150 толгойнь тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр худалдаха байһанаа мэдүүлээ.

Холын бэлшээридэ хүдэлхэ малшадаа совхозой партийна организаци газетэ, журналнуудаар, радиоприемнигүүдээр хангаа. Малшадай байха гэр байра түхеэрэгдээ. Малынь июниин 2—3-най үдэрнүүдтэ туугдаха юм. Совхозой мэргэжэлтэд ээлжээгээр холын бэлшээридэ ошожо байха болонхой.

Мүн районой бусад ажахынууд холын бэлшээридэ малаа атаржуулхаар һайса бэлдэжэ байна.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Прибайкалиин район.

ШҮБЭГЫН САБШАЛАН ДЭЭРЭ

Хориһоо баруулжаа Үдын трактаар, Наран хадын бооргёор, Хүлэй Үртөө (Улаан-Одон) орохо гүбээ дээрэ гарамсаартнай, үндэр хурса оройтой. Шүбэгэ хада абаһаар лэ харагдаадхиха. Энэ хадын шобхо үндэр хадань Шүбэгэ гэжэ нэрлэгдэһэн байгаа юм гү? Тэрээнһээ саашаа үндэр ехэ шэлэнүүд эхилдэг. Энэ хүбшын хүндынүүд уһаар ехэ элбэг юм. Зүүн ба Баруун Шүбэгын голнуудаар ургасатай һайн сабшалан олон.

Һаяхан бидэ Үдын совхозой Баян-Голой отделениин луговодуудай ажал хүдэлмэритэй танилсабабди. Эндэхи луговодууд сабшалан һайжаруулха хоёр һарын халуун ажалда хам оролсонхой, эмхитэй һайнаар хүдэлжэ байба.

Ажахын луговодууд Жана Дагбаев Ринчиндоржо Маланов хоёрто Баруун Шүбэгэдэ 128 гектар сабшалан даалгагданхай. Совхозой түрүү луговод Ринчин-Доржо Маланов урагшаа һанаатай, хэһэн ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг, эрхим һайнаар хүдэлдэг, үрин налагай зантай, уран хурса үгэтэй хүн юм. Урдань механизатор ябаһан һүүлдэнь ажахынгаа тракторна бригадын бригадираар хүдэлһэн байна.

Тэдэнэр эдэ үдэрнүүдтэ даалгагдаһан сабшалан дээрээ минеральна үтэгжүүлгэнүүдые гаргажа дүүргэбэ. Энэ жэлдэ үтэгжүүлгээр элбэг байжа, бүхы газартаа аммиачна селитрэ, мочевинэ болон бусад минеральна үтэгжүүлгэнүүдые гектар бүридэ 1,5—2 центнер хүрэтэр оруулаа. Тиигэжэ Шүбэгын үндэр шэлэнүүдһээ уһанай бууухын урда тээ түрүү луговодууд сабшаландаа үтэгжүүлгэ гаргажа үрдибэд. Эдэнэр ажалдаа «Т-16» трактор хэрэглэдэг юм.

Нёдондо энэ сабшаланһаа 2000 гаран центнер һайхан үбһэ абаа гэхэ гү, али гектар бүриһөө 20 центнер хуряаһан болоно. Мүнөө жэлдэ гектарай 22—25 центнер үбһэ ургуулха үндэр уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын тула бүхы арга шадалаа, хүсэл эрмэлзэлээ гарган хүдэлжэ байна.

Хүйтэн-Булагай луговодууд Дашацырен Цыдендоржиев Игорь Юндунов хоёр 223 гектар сабшалан харууһалдаг. Тэдээндэ мүн лэ «Т-16» трактор даалгагданхай. Тэдэнэр энэ газартаа наг шобхэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ехээр гаргаа. Мүнөө сабшалангаа хорёолжо дүүргэбэ.

Хабартаа байгаали һэридэг юм гээд дэмы хэлсэдэггүй байха. Хүбшэ тайгада хүхы шубуунай донгодохые, хүжэ үргэн талада хүхэ ногооной намилзахые хүн зон сэдьхэлээ хүдэлгэн хүлеэдэг гээшэ. Тиимэһээ иимэ һайхан сагай үедэ Шүбэгын голой луговодууд үндэр баян ургасын түлөө тэмсэжэ байһаниинь элитэ.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Хорин район.

ТАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ДҮҮРЭХЭНЬ

Тарилгын хүдэлмэри түгэсхэхы шатададаа оронхой. СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэһэнэй ёһоор, майн 25-най байдалаар 117,8 миллион гектар талмайда хабарай ургамалнууд таригдаад байба.

Ороной хойто ба зүүн районуудта тарилгын хүдэлмэри жэгдэ ябуулагдажа эхилээ. Алтайн, Сибириин, Казахстанай таряашад эршэтэй шангаар ажаллана. Ороной урда зүгэй ажахынуудай дүй дүршэлые хэрэглэн, колхоз, совхозууд хабсаргагдамал ба үргэн абасатай агрегадуудые ашаглажа, хүдэлмэреэ түргэдхэнэ. Орон дотор бүхыдөө үнгэрһэн долоон хоногто 30.4 миллион гектарта тарилга хэгдээд байба.

Ороoһото ба ороoһото-бобово ургамалнууд (кукурузые оруулалсангүй) 73.6 миллион гектарта, шэниисэ — 31,6 миллион гектарта, ешмээн — 21,5 миллион гектарта, просо — 1,7 миллион гектарта, гэршүүхэ 790 мянган гектарта таригдаад байна.

Кукуруза ургуулагшад оролдосотой һайнаар ажалланад. Кукурузын үндэр баян ургаса хуряахын тула тэдэнэр ехэ талмайда индустриальна аргаар энэ ургамалые тарина. 13.5 миллион гектарта кукуруза таригданхай.

Саахарай свеклын, наран сэсэгэй, лен-долгунецэй, улаанай тарилга үргэлжэлһөөр.

Шэмэтэй һайн тэжээлээр адууһа малые хангахын тула таряашад тэжээлэй ургамалнуудта ехэ анхарал хандуулна. Таряалангай хойноhoo харууһалжа, үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ эхилхын тула ажахынууд тарилгые түргөөр түгэсхэхые оролдоно.

(ТАСС-ай корр.).

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОЛГОДО ЗОХЁОЛНУУДЫЕ АБАХА ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шангуудые олгодог комисси 1982 оной шангуудые олголгодо зохёолнүүдые байгша оной сентябриин 1 болотор абаха.

Арадай ажахы болон тэрэнэй һалбаринуудые хүгжөөлгын бүхы шатануудаар научна комплексно шэнжэлгэнүүдэй, проектно-конструкторска ба технологическа зохёолнуудай үрэ дүнгүүд шангуудые олголгодо хараала абтаха байна. Элдэ бүгэдэ эрдэм, техникын эгээн гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ, эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зорилготой байха ёһотой.

Эрдэм, техникын комплексно тусхай зорилготой программануудай даабаринуудаар бэелүүлэгдэһэн зохёолнуудые табилгада онсо анхарал хандуулагдаха юм.

Бүхы материалнууд Эрдэм, техникын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шангуудые олгодог таһагта иимэ адресаар абтаха: 103905, Москва хото, К-9, Неждановагай нэрэмжэтэ үйлсэ, 21-дэхи байшан, 3-дахи корпус, 513-дахи, 514-дэхи таһалганууд. Телефонууд: 223-73-07, 229—03—05.

СОЦИОЛОГУУДАЙ УУЛЗАЛГА

БАКУ. (ТАСС). Бүхэсоюзна научна сесси эндэ боложо дүүрэбэ. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр национальна харилсаае шэнжэлхэ зорилгонууд тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Социологууд, этнографууд, общество шэнжэлэгшэд хүгжэлтэ түгэс социалис обществодо боложо байһан хубилалтануудые шэнжэлхэ талаар хэгдэдэг хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые халан абалсаба.

Бакутай хэдэ хэдэн партийна организацинуудта ажалшадые интернациональна талаар хүмүүжүүлгэтэй эрдэмтэд танилсаһан байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Азербайджанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Г. А. Алиев сессидэ хабаадагшадтай уулзаба.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМЫН ГОЛ ЁҺОНУУДАЙ ҮНДЭҺӨӨР

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой Арадай-революционно партиин XVIII съезд майн 30-да хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Тэрэ социалис Монголой коммунистнуудай, бүхы ажалшадай ажабайдалда асари ехэ үйлэ хэрэг болоһон байна. Парти болон арадай бата нэгэдэлтэй, КПСС ба аха дүү бусад партинуудтай хани барисаагаа, интернациональна харилсаа холбоогоо бэхижүүлхые, дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй жагсаалые бэхижүүлгэдэ хубитаяа оруулхые МНРП-гэй эрид шиидэнхэй байһые дээдэ хуралдаан батална.

XVIII съездэ партиин Центральна Комитедэй тоосоое, ойрын жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэхэ зорилгонуудые, МНРП-гэй Центральна шалгалтын комиссиин тоосооые делегадууд зүбшэн хэлсэһэн байгаа. МНР-тэ социалис общество байгуулха талаар партиин генеральна хараа шугамые нэгэн һаналтайгаар һайшаажа байһанаа үгэ хэлэгшэд дээдэ хуралдаанай трибуна дээрэһээ мэдүүлээ.

«Эб найрамдалай, демократиин ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын хэрэгэй түлөө эрэлхэг тэмсэлшэдтэ эрхэ сүлөө олгохо» гэһэн хандалгые съезд баталан абаһан байна. Империализмда эсэргүү тэмсэлдэ, эб найрамдал ба арадуудай эрхэ сүлөөе хамгаалгада һаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлхэ уряа, хархис болон фашис засаг захиргаануудта эсэргүүсэн тэмсэгшэдтэй интернациональна һаналаа нэгэдэлгэ тэрэн дотор найруулагданхай.

Түгэсхэлэй заседани дээрэ делегадууд «МНРП-гэй XVIII съездэ партиин Центральна Комитедэй тоосоон ба ойрын жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд» гэһэн элидхэл тушаа тогтоолые нэгэн һаналтайгаар баталан абаба. ЦК-гай дотоодын болон гадаадын политикые, бодото ажал ябуулгые тэрээн дотор бүрин хүсэдөөр һайшаан дэмжэнэ.

«1981 — 1985 онуудта МНР-эй арадай ажахы болон соёлые хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдые» съезд батална. Орон дотор социализмые саашадань байгуулгын, тэрэнэй арадай ажахые ашаг үрэ ехэтэй болголгын, арад зоной ажабайдалай материальна ба соёлой хэмжээе дээшэлүүлгын программа энэ документ соо найруулагданхай.

МНРП-гэй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоон баталагдаа.

МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретариин тушаалые һэргээхээр, коммунистнуудай манлайта үүргые дээшэлүүлхээр хараалһан хубилалтанууд, нэмэлтэнүүд МНРП-гэй Уставта оруулагдаа. Партиин Центральна Комитедэй шэнэ бүридэл һунгагдаба.

МНРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи пленум дээрэ Ю. Цеденбал партиин ЦК-гай Генеральна секретаряар нэгэн дуугаар һунгагдаһан байна.

Ю. Цеденбал түгэсхэлэй үгэ хэлэхэдээ, партиин хүтэлбэри доро нангин уг зорилго тээшээ — социализмын түгэс илалта тээшэ дабшахаар монгол арадай хүсэл эрмэлзэлтэй байһые коммунистнуудай хуралдаан гэршэлэн харуулаа гэжэ тэмдэглээ. Арадай шэн габьяатайгаар ажаллахаһаа гадна, Октябриин Эхэ ороной, коммунизм байгуулжа байһан Эхэ ороной — Агуу Эхэ Советскэ Союзай үнэн зүрхэнэй интернациональна туһаламжа, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай аха дүү ёһоной туһаламжа манай ороной хурдан түргэн хүгжэлтын шиидхэхы нүхэсэл болоно гэжэ съезд нэгэн һаналтайгаар батална гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Съезд дээрээ парти ехэ харюусалгатан, гэхэ зуура ээлжээтэ табан жэлдэ МНР-эй арадай ажахы болон соёл культурые хүгжөөлгэнь яһала бэелүүлэгдэмэ программые найруулан табяа. Ороной коммунистнууд, ажалшад түрэл партиингаа хараа түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхые эрид шиидэнхэй гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Съездын хүдэлмэридэ хабаадаһанайнь түлөө, МНРП болон монгол арадта зорюулагдаһан һайн һайхан хүсэлэнгүүдэй түлөө, дайшалхы һаналаа нэгэдэлгын түлөө тэрэ МНРП-гэй XVIII съездын үмэнэһөө КПСС-эй, аха дүү бусад коммунис, хүдэлмэришэнэй ба революционно-демократическа партинуудай түлөөлэгшэдтэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэһэн байна.

Агуу Ленинэй партитай — Советскэ Союзай Коммунис партитай, бусад социалис оронуудай аха дүү партинуудтай эбдэршэгүй бата хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо али бүхы талаарнь бэхижүүлгэ, уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй дайшалхы бүхы отрядуудтай интернациональна холбоогоо саашадань хүгжөөлгэ хадаа МНРП-гэй политикын, уласхоорондын ажал ябуулгын гол зүйл болоно гэжэ Ю. Цеденбал тэмдэглээ.

Съезд хаагдаба гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь соносхоһон байна. «Интернационал» зал соогуур зэдэлбэ.

ЭЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

КУКУРУЗА УРГУУЛЖА ҺУРААБДИ

Арба һайса гаран жэлдэ колхоздоо кукуруза ургуулнаб. Энэ үе соо элдэб уларилтай жэлнүүд ушарһан даа. Хэнэйшье мэдэһээр, кукуруза гээшэмнай шииг хүрэжэл ехэтэй хүрьһэтэй газарта һайнаар ургадаг. Тиихэдээ баһа халуун, дулаан уларилда дуратай, тиигэжэ үбһэгүй сэбэр газарта ургадаг ургамал ха юм. Зарим жэлдэ манай энэ хабартаа зунай эхеэр дулаашье шииг нойтон оронгүй газарай хүрьһэн хүйтэршэжэ гү, али заримдаа июнь болотор хүйтэн байжа, бидэ кукурузашадта хүшэр хүндэ байдал тохёолдодог. Бүхэли жэл соо хүсөөрөө оролдожо ажалһаашни биратай үрэ гарахагүйшье ушар олон болоо ааб даа.

Хэды тиигэбэшье эдэ жэлнүүдтэ байгаалиин, сагай уларилай бэрхэшээлые дабажа һурагдаа, кукурузын тогтууритай һайн ургаса абадаг болохо талаар бага зэргэ өөрын онол аргатай, дүй дүршэлтэй болооб гээд хэлээшье һаа ехэ һайрхаһан хэрэг болохогүй гэжэ һанагдаб.

Нёдондо эндэмнай оритойхон гань гасуур жэл болоо гээшэ. Теэд манай звено бүхы газарайнгаа гектар бүриһөө 212 центнер ногоон намаа хуряагаа юм. Ондоогоор хэлэбэл, районой олонхи ажахынуудай луговодуудһаа хоёр дахин ехэ ургаса абаабди.

Кукурузын ногоогоор силос ехээр дараһанаймнай ашаар колхозой һаалиин фермэнүүд үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ үнеэдтээ шэмэтэ тэжээл садатарнь эдюулжэ, урдынхиһаа һураггүй ехэ һү һаагаа гэхэдэ алдуугүй. Жэшээнь, колхозой Дээдэ-Бургалтайн фермэ һү һааха дүрбэ һарынгаа түсэб 108 процент дүүргээ гэхэ гү, али даабариһаа 195 центнерээр ехэ һү абаа. Хара-Үбэсүнэй фермэ энээнһээ ушөө ехэ һү һааһан байна. Эндэхид һү һааха 4 һарын даабарие 419 центнерээр үлүүлээ юм. Фермэнүүдэй үнеэд бүри һая болотор кукурузын силос дүүрэн рационоор эдижэ байгаа.

Сэхыень хэлэхэдэ, кукуруза гээшэмнай айхабтар харууһа, ажал ехэтэй ургамал гүб даа. Илангаяа тариха газараа һайнаар элдүүрилхэ, хүрьһыень бамбагар хүбэн шэнги зөөлэн байлгаха хэрэгтэй. Үрэһээ тон таарамжатай хаһа саг соо зүбөөр тариха, буртаг үбһыень сэбэрлэхэ, хүрьһэнэй шииг нойто бариха хүдэлмэрине жэншэлгүй хэхэ ёһотой.

Би өөрынгөө туһалагша механизатор Михаил Лалетинтэй хамта 200 гектарта кукуруза таринабди. Тиихэдээ кукурузаяа наран сэсэгтэй холёод таридаг болонхойбди. Энээнэй ашаар, нэгэдэхеэр, ногоон намаа набшань ехэ байна, хоёрдохёор, кукурузын намарай эртын хюруда дайрагдахань бараг болоно.

Үнгэрэгшэ намар кукурузынгаа ургаса хуряаһаар газарыень хахалжа, паар болгоо һэмди. Үбэлдөө тэндээ 2 мянган тонно шэбхэ зөөгөөбди. Һүүлдэнь шэбхын бага ороһон зарим газарта минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаа. Удаань культиваци хэжэ, таряалангай буртаг үбһэ сэбэрлээд, үрэһээ тарижа захалаабди. Тарилгамнай гол түлэб 6—7 хоног соо дүүргэгдэхэ юм. Кукурузаяа нэгэ тээшэнь зурууд гаргажа, юрын аргаар тарина бди. Үрэһээ тарижа дүүргэһээр ургасын гараагүйдэ газараа утааша, хүндэлөөшэнь борнойлхобди. Эшэ набшынь гараад байхада, зурууд хоорондуурнь культиватораар хоёр дахин элдүүрилгэ хэгдэхэ юм.

Пигэжэ таряалангаа буртаг ногоогүй сэбэр байлгаа һаамнай, кукурузашье ургахал даа. Энээнние үнгэрһэн жэлнүүдэй дүй дүршэл харуулна.

Байгша ондо бүхы газарайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 250 центнерһээ бага бэшэ ногоон ургаса хуряаха гэһэн социалис уялга абанхайбди. Энэмнай заатагүй дүүргэгдэхэ зэргэтэй.

Үнэн зүрхэнһөө оролдоод, агротехникын бүхы заабарие наринаар сахяад байгаа һаа, кукуруза манай эндэ ямаршье жэлдэ һайнаар ургаха байна. Теэд ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй зүгһөө кукуруза ургуулха хэрэгтэ бодото анхарал хандуулагданагүй гэжэ хэлэхээр. Илангаяа маанад кукурузашадай ажалаар хэншье һонирхоногүй гэхэдэ болохо.

Хэдэн жэшээ дурдалтай. Манай звенодо хуушан МТЗ-5 түхэлэй трактор, хоёр культиватор, мүн тэды сеялкэ гэхэ мэтэ техникэ үгтэнхэй. Тэдэнээ өөһэдөө засабарилнабди. Илангаяа тракторнай хуушаршоод, засабарилхада запасной хэрэгсэл дутаалдажа мэгдэхээдэг. Үнэндөө энэл трактораараа бүхы ажалаа хэнэ ха юмбибди. Тиимэһээ шэнэ трактор үгөө һаань, ажалнай һураггүй урагшатай ябаха һэн. Урдань кукурузашадта ехэ анхарал хандуулагдадаг, һайн ургаса абаһанай түлөө зүбөөр урмашуулагдадаг байгаа. Мүнөө тиимэ юумэн үгы болошонхой. Намар ургаса хуряаха болоходол ажахын хүтэлбэрилэгшэд кукурузашад тухайгаа дурдадаг. Хэды шэнээн ургаса абахаб гэжэ түсэб, даабари табижа үгэхэтээ хамта. ямар ургаса хуряабал, хэды шэнээн түлөөһэ абахаб, урмашуулгын түлөөһэн ямар байхаб гэжэ маанадта түрүүн дуулгадаг байгаа һаань, ехэл һайн бэлэй.

Нийтын адууһа малые шэмэтэ тэжээлээр гүйсэд хангаха гол зорилгоёо бидэ һайн ойлгонобди. Гансал манда туһаламжа, дэмжэлгэ, анхарал хэрэгтэй. Тиихэдэ бидэнһээ дулдыдаха бүхы юумэеэ хуу хэхэбди.

Н. ГАРИФУЛЛИН,
Зэдын районой «Мир» колхозой гурбадахи отделениин кукурузашадай звеное даагша.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ОЛОНИИТЭТЭЙ ХОЛБОО БАЙГУУЛХА ЗЭБСЭГ

Парти доторой ажабайдалые саашадань наринжуулан һайжаруулха талаар КПСС-эй XXVI съезд шухала зорилгонуудые хэрээлээ. Тэдэнэй нэгэниинь хадаа ажалшадай оройһоо бэшэг болон дурадхалнуудые харан шиидхэхэ хэрэг эрхилэлгые һайжаруулха асуудал болоно. Партиин олониитэй холбоо барисаа байгуулдаг гол һудаһаниинь бэшэгүүд байһан тулада бэшэгүүд онсо һурин хэлэхэ ёһотойбди.

Ленинскэ ёһо гуримые залгамжалан, Коммунис партиин, тэрэнэй Центральна Комитет ажалшадай оройһоо бэшэгүүдые саг дарһаар хараха, зохихо хэмжээ абаха ехэ удха шанартай зүйл мүн гэжэ тоолодог шуу. Тоосооно үедэ энэ хүдэлмэри нилээд һайжарһан байна гэжэ партиин съезд дээрэ тэмдэглэгдээ.

Энэ асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулагдажа байһые «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр ажалшадай бэшэгүүд болон дурадхалнуудай талаар ябуулагдадаг хүдэлмэриие саашадань улам һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай энэ жэлэй март һарада абаһан тогтоол эли тодоор гэршэлнэ. Ажалшадай бэшэгүүд болон дурадхалнуудые шэнжэлэн хараха, табигдаһан эрилтэнүүдые дүүргэхэ талаар хэмжээ абаха хүдэлмэри ябуулхада, партиин XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн тоосоото элидхэл соо хэлэгдэһэн заабаринуудые гол хүтэлбэри болгохыень партийна комитедүүдтэ, совет, профсоюзна, комсомолой органууда, министерство, албан зургаан болон ажахын организацинуудта КПСС-эй ЦК тогтоол соогоо дурадхаба.

КПСС-эй съездын эрилтэнүүдтэ, партиин ЦК-гай тогтоолтой зохилдуулан, республикын партийна комитедүүдтэ, совет болон ажахын органууда, ниитын эмхинүүдтэ ажалшадай оройһоо ерэһэн бэшэгүүд, эрхэтэдэй аман үгөөрөө хандаһан гүйлтые хараха хүдэлмэриие наринжуулан һайжаруулха хэмжээ ябуулагдана. Тиихэдээ хүдэлмэриин дурадхалнуудай хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүд, тэдэнэй зорилго болон хүдэлмэриие хаража, бэшэгүүдэй удхые хайшан гэжэ шиидхэгдэжэ байһые харуулагдажа, хүдэлмэриие дутагдалнуудые усадхаха, саашадаа хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүдые абана. Тэдэнэр гансал жэжэ божо хэрэг бэшэ, харин өөрынгөө предприяти, колхоз гү, али совхозой, барилгын, бүхы республикын ардай ажахын саашанхи хүгжэлтэ тушаа һанаата боложо байна гү.

Республикын партийна, совет органууда бэшэг болон мэдүүлгэнүүдэй оролго жэлһээ жэлдэ олошорно. Тэдэнэй бэшэгүүд соо эрхэтэдэй ажабайдалай хэрэгүүд тухай болон бусад асуудалнууд оролсоно. Энэ байдал бэшэгүүдые шэнжэлэн үзэхэ хүдэлмэриие улам һайжаруулха эрилтэ табина.

Ажалшадай оройһоо ерэдэг бэшэгүүдэй удха шанар ехээр хубилжа, олониитын ажабайдалай асуудалнууд тэдэнэй соо байһаниинь эли тодоор харагдана. Партиин съездын нэрэ дээрэ республикын коллективүүдэй, зарим эрхэтэдэй эльгээһэн олон тоото мэдээсэлнүүд, бэшэгүүд энээниие гэршэлнэ. Партиин съездын шиидхэбэринүүдые, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ социалис уялгаяа элирхэйлһэн олон бэшэгүүд КПСС-эй областной комитедтэ, республикын Верховно Соведэй Президиумдэ, Министрнүүдэй Соведтэ абтаһан байха юм.

Кабанскда ажаһуудаг Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадагша Н. С. Шабанов КПСС-эй обкомдо эльгээһэн бэшэг соогоо иигэжэ бэшэнэ: «Совет арадай энхэ тэниглэн ажаһуухын түлөө манай партиин, тэрэнэй ЦК-гай саг үргэлжын анхарал хандуулжа, оролдолго гаргажа байһандань үнэн сэдьхэлһээ баярланабди. Тэрэнэйнь бодото гэршэ хадаа партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүд болоно. Түүхэтэ эдэ шиидхэбэринүүдэй дүүргэгдэхэ байһандань би эрид шууд этигэнэб».

«Съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хадаа бидэ бүгэдэнэй тус бүринэй ажалһаа бухы дээрэ дулдыдаха байна. Хонишодой манай бригада эхэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ гэһэн социалис уялга абаа. Энэ хүсэд шадалаа зорюулха байхабди» гэжэ Хориин районой хонишон Ш. Д. Банзаргашеева бэшэнэ.

Энэ жэлэй, мүн бухы табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар социалис уялга абаһан колхозникууд, мэргэжэлтэдэй, мүн ажалай зарим коллективүүдэй абаһан социалис уялганууд партийна, совет органууд, профсоюзна, комсомолой организацинуудаар һайшаагдажа, хэблэлдэ толилогдоноо.

Каменска автотранспортна предприятиин партийна организацин секретарь В. Н. Сураһоон КПСС-эй обкомдо эльгээһэн бэшэг соогоо ашаанай автомашинануудай талаар батагайгаар хэрэглэгдэхэ гэжэ мэдээсэлээ. Тэрэ энэ дутагдал яажа усадхагдаха гэһэн асуудал табиба. Дэрэнэй совхозой хүдэлмэришэд хүдөө ажахын техникэдэ хэрэгтэй запасна хэсэгүүдээр хангагдадаггүй гэжэ «Шергинский» совхозой һаалишан Л. М. Суворова бэшэнэ. Хүдэлмэришэдэй, колхозникуудай, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй бэшэгүүд соо, бэеэрээ хандаһан үгэнүүд соо экономико болон соёлые хүгжөөхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ, гүрэнэй болон ажахын харин бэхижүүлхэ асуудалнууд дурадхагдадаг, үйлэдбэриин оруулгаһаа үйлэдбэрилэгшэдэй ажабайдалай асуудалнууд харагдаһан байха юм.

КПСС-эй съездын эрилтэнүүдтэ, партиин ЦК-гай тогтоолтой зохилдуулан, республикын партийна комитедүүдтэ, совет болон ажахын органууда, ниитын эмхинүүдтэ ажалшадай оройһоо ерэһэн бэшэгүүд, эрхэтэдэй аман үгөөрөө хандаһан гүйлтые хараха хүдэлмэриие наринжуулан һайжаруулха хэмжээ абтана.

Ажалшадай бэшэгүүд болон дурадхалнуудые хараха хүдэлмэри хадаа һайн дурадхалнуудай хүгжэлтэ, ажалшадай уялга, хүнүүдэй ажабайдалай гол гэхэ асуудалнууд байдаг. Байгал далайн оршон тойронхи баялигые сахин хамгаалгые һайжаруулха хэмжээнүүд абтаһан, овощ абалгые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд, бусад хэдэн асуудалнууд харагдаһан зэргэтэй.

Областной партийна конференцидэ, КПСС-эй обкомой пленумүүдтэ бэлдэхэ үедэ, «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань комплексноор хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлхэ зорилго хараалһан хэмжээ ябуулгануудые зохёолгодо ажалшадай олон дурадхалнууд хэрэглэгдэһэн шуу.

Эрхэтэдһээ абтаһан бэшэг болон мэдүүлгэнүүдые хараха хүдэлмэриин һайжарха хэрэгтэ тус асуудалые КПСС-эй обкомой пленум дээрэ, КПСС-эй горкомуудай, райкомуудай пленум болон бюро дээрэ, нютагай Соведүүдэй сесси дээрэ үргэнөөр зүбшэһэн ябадал нүлөөлхы һайн үүргэ дүүргээ гэжэ тэмдэглэлтэй.

КПСС-эй Улаан-Үдын горкомдо, Хориин, Мухар-Шэбэрэй, мүн бусад райкомуудта орохон бэшэгүүдэй ехэнхи хубиинь партийна комитедүүдэй секретарьнар өөһэдөө уншадаг, ямар хэмжээ абаха шухала байһые тодорхойлдог. Эрхэтэдэй дуулгаһан алибаа баримтануудые аппарадай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд шалгадаг, дүүргэлтынь хойноһоо хинадаг байна. Ямар нэгэн хэрэгээр ерэһэн хүнүүдтэй уулзалга үнгэргэлгэ гуримшуулагданхай.

Энэ шухала хэрэг эрхилэлгэдэ совет болон ажахын органууд, ниитын эмхинүүд, газетэнүүдэй, редакци, телевидени ба радио анхаралаа ехээр хандуулдаг болонхой гээшэ.

Эдэ бүхы хэмжээнүүд партийна комитедүүдэй, хүтэлбэрилхы бусад органуудай ажал ябуулгада туһална, ушар байдал һайнаар мэдэжэ абаха, коллектив соо мүндэлһэн түрүү шэнэ үүсхэлнүүдые дары дэмжэхэ арга олгоно. Тиихэтэй хамта өөрынгөө мэдэлэй доодо шатын эмхи зургаануудай, хүтэлбэрилхы тушаалтадай, мэргэжэлтэдэй ажал ябуулгада зүб сэгнэлтэ үгэхэ, дутуу дундануудые саг соонь элирхэйлхэ, тэдэниие усадхахын тула түргэн шууд хэмжээ абаха шухала зэбсэг боложо шадана бшуу.

Гэхэ зуура энэ хүдэлмэри газар бүхэндэ һайн байдалтай гэхын аргагүй. Республикын зарим министерство болон албан зургаануудта, предприятинуудта энэ шухала хэрэгтэ албан хойрогоор хандаха ябадал ушарна. Гомдол болон мэдүүлгэнүүдые хараха болзор баримталагданагүй, тэдэнэй удхань мүртэйгөөр шэнжэлэгдэнэ, шалгагданагүй, тэдээн соо табигдаһан асуудалнуудые шиидхэхын тула шухала хэмжээнүүд абтанагүй. Зарим хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай бэшэг болон гомдолдо ёһын тэдысэ хандажа, энэ гомдолой ушар шалтагааниинь элирхэйлжэ шаданагүй, тэдэниие усадхаха хэмжээ абанагүй.

• Предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта бии байгаа арга боломжонуудые ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үгтэһэн даабаринуудые үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулха асуудал оруулагдаһан дурадхалнуудай гол удхань болоно. Эдлэл зөөридэ ээн бусаар хандадаг ушарнууд тухай, гам хайрагүйгөөр ниитын зөөри, материал, түлишэ, электрын элшэ гаргашалгатай тэмсэл шангадхаха тухай, гүрэнэй болон ажалай журам бэхижүүлхэ тухай ажалшадай бэшэгүүд соо олоороо мэдээсэгдэһэн байдаг. Эдэ дурадхалнууд нарин нягтаар харагдаха ёһотой. Тэдэниие бэелүүлгэ хадаа арбан нэгэдэхи табан жэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ тэмсэлдэ гүнзэгыгөөр нүлөөлхэ байһаниинь мэдээжэ.

Хүтэлбэрилхы зарим органуудай хүдэлмэриин дутагдалтай, ажалшадай эрилтэ болон хэрэглэмжэдэ мууса анхардаг, өөрынгөө мэдэл доро хүдэлдэг хүнүүдтэ хэрзэгыгээр хандадаг, найдуулһан юумэеэ дүүргэдэггүй байһанһаа уламжалан, бэшэгүүд, гомдолнууд бүришье олон оролог гээшэ. Энэ ушарта тэдэнэр шүүмжэлхы шэнжэтэй байдаг шуу. Тиимэһээ энээндэ хүтэлбэрилхы органууд тусгаар анхарха уялгатай. Бэеэ тойруулхые хүсэһэн шиидхэбэри, табиһан асуудалынь хэлэһэн болзор соогоо дүүргэдэггүй ушар гомдолоо дахин дабтаха гү, али бүри дээдэ органуудта хандаха ябадалда хүргэнэ. Тиихэлээрээ бэшэг бүхэндэ тон наринаар хандаха, мэдүүлгэ баригшын сэдьхэл хүсэлдүүлмээр шиидхэхэ гээшэ тон шухала эрилтэ болоно бшуу.

Ажалай талаар гараһан арсалдаан хадаа ондоо хүниие хүдэлмэридэ оруулха гурим хэзагайруулһанай, ажалай түлөөһэ буруугаар үгэһэнэй гэмээр болоно. Энэ имагтал ажалай тухай хуули мэдэдэггүй байһанһаа эшэ үндэһэтэй. Иимэ байдал коллективүүд соо хуули ёһо шудалха хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхэ эрилтэ партийна болон профсоюзай организацинуудай үмэнэ табина.

Гэр байрын асуудалаар ехэ олон бэшэг ороно. Һүүлэй үедэ эдэ бэшэгүүдэй удхань хубилаа. Олонхи ушарта бэшэг баригшад амяраа, болбосон түхэлтэй байратай болгохые гүйнэ. Энэ мэдээжэ асуудал. Байрын гэрнүүдые барилга, хэнэйшье мэдэһээр, хурдан түргэнөөр ябуулагдана. Арбадахи табан жэлэй туршада республика соо 22 мянган шахуу айлнууд шэнэ байра абаа. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ иимэ барилга үшөө ехээр бодхоогдохо. Тиигэбэшье байрын гэрнүүд дуталдаһаар. Гэхэ зуура байрын гэрнүүдые, мүн социально-соёлой байшангуудые бодхоохо түсэбтэ даабариин зарим тээгүүр дүүргэгдэдэггүй байһаниинь тон гэмшэлтэй.

Оруулагдаһан дурадхал болон һанамжануудые хүтэлбэрилхы органууд бултыень түргэн зуура бэелүүлжэ шадахагүй байһаниинь мэдээжэ. Тэдэниие шиидхэхын тула ехэ саг, бага бэшэ капитальна гаргаша хэрэгтэй. Гүйлта бүхэниие хангажа боломоор бэшэ байдаг. Зарим бэшэгүүдэй ээд хуули бусын гү, али хэтэрмэ эрилтэ, гүйлта табидаг. Тиимэһээ бэшэг баригшадта, гомдогшодто тон зүбөөр ушар удхыень ойлгуулжа үгэхэ шухала гэжэ һанагдана.

Абтаһан почто соо гараа табингүй, бэеэ нюугаад, үнэн сэхэ хүнүүдые муушалһан, элдэб шаляа дэлгэһэн бэшэгүүд дайралдадаг. Зүгөөр иимэ зүйлнүүд тон үсөөн. Гэбэшье тиимэ ябадалда эрид шууд сэгнэлтэ үгэхэ зэргэтэйбди. Энэ манай ажабайдалда огто таарахагүй харша зүйл мүн. Үнэн зүб, эбсэшэгүй юумэн тухай шүүмжэлбэл, нюураа далдалһанай, нюуһанай хэрэг бии гээшэ гү?

Ажалшадай бэшэг болон дурадхалнуудые шэнжэлэн хараха, хэрэгээр ерэһэн эрхэтэдые хүлеэн абаха, уулзаха хүдэлмэриие саашадань улам наринжуулан һайжаруулха талаар үргэн хэмжээнүүд КПСС-эй ЦК-гай абаһан тогтоол соо тодорхойлогдонхой. Энэ асуудалые шадамараар шиидхэдэг партийна, совет органуудай, эмхи зургаануудай, албан газарнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала. Бэшэгүүд соо хэлэгдэһэн мэдээсэл, дурадхалнуудые предприятинуудай, эмхи зургаануудай болон ажахынуудай хүдэлмэридэ гүйсэд дүүрэн хэрэглэхые оролдохо ёһотойбди. Предприяти, барилга, колхоз болон совхоздо, хүн зоной ажаһуудаг газарта сэхэ ошожо, тэндэхи эрхэтэдтэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй уулзадаг дүршэлые дэлгэрүүлгэ ехэ удхатай, аша туһатай хэмжээ ябуулга гэжэ тооломоор.

«...Ажалшадай бэшэгүүдтэ, гүйлта ба гомдолнуудта анхаралтайгаар хандаха ябадалые партийна хүдэлмэрилэгшэ бүхэн, хүтэлбэрилэгшэ бүхэн арадай үмэнэ, партиин үмэнэ дүүргэхэ өөрымни уялга мүн гэжэ хараха ёһотой» гэжэ нүхэр Л. И. Брежневэй КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэһэн тоосоото элидхэл соогоо тодорхойлһон заабари манай саашанхи зорилгын гол удхань болоно.

М. ГАСЬКОВ,
КПСС-эй обкомой юрэнхы таһагые даагша.

Мүрысөөнэй ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

БЭЛШЭРЭЙ ҮЗҮҮРТЭ

Энэ жэлдэ манай эндэ хабар хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ ерэжэ, үрин дулаан наашалба. Иимэ хабар табин жэлэй туршада нютагтамнай нэгэ удаа ерэдэг юм гэжэ синоптигүүд тэмдэглэнэ.

Май һара һанагшаһаа дээрэ шииг нойтотой байба. Зэдын нюсэгэн хада майланууд, Борьёогой үргэн тала дайда ногоон хүнжэлөөр хушагдажа эхилбэ. Эндэхи хада гүбээнүүдэй ара үбэрөөршье — хайшаашье харахада хонин лэ һүрэгүүд бэлшэжэ ябаха юумэл даа. Энэ нютаг олон хонишодоороо суурхадаг гээшэ бээзэ.

Районой малшад үбэлжэлгэеэ үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ гарза багатайгаар дабажа, тиимэһээ түрэсэ эмхитэйгээр абажа, зунайнгаа байрада, бэлшээридэ малаа мүнөө гаргаад байна. Тигэжэ сабшалан хадалангайнгаа газарые малһаа сүлөөлхэ саг ерээ бшуу.

Эхэ хонидынь боргожоһон хурьгадтаяа хамта бэлшээридэ гаража, хабарай нялха ногоондо, ургы сэсэгтэ умбажа захалба хэбэртэй.

Районой центрһээ үглөөгүүр эртэлжэ гараһан хадаа хонишодые байра дээрэнь барижа шадаабди. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим хонишодойнь нэгэн Дондок Бизьяевич Семеновтой уулзахаяа байрадань хүрэжэ ерэхэдэмнай, тэрэ хонидоо туугаад гарахаяа байба. Арайхан гэжэ аргадаха тоеной Дондок Бизьяевичые богонихон болзороор зогсообобди.

«Хонидни ондоо һүрэгтэй ниилэжэ болохо. яаранаб. ябахамни» гэээд, маниие шагнахашье хэбэргүй даб гэхээ заблаба.

«Ажалдаа айхабтар шиираг бэрхэ хүн аад, харин хүндэ үгэ хүүрээ хэлэхэ гээшэнь үнэтэйшэг юм» гэжэ баһа таниха хүнэйнь манда хэлээшэ түдаба хэбэртэй. Тиигэбэ ябашье Дондок Бизьяевичтай хөөрэлдөөд үзөөбди.

Дондок Бизьяевич хорин гаран жэлэй туршада механизатор ябаһан, машина, тракторто ехэ мэргэн болоһон хүн. Зүгөөр арбан хоёр жэлэй саада тээ хонин ажалда ороходо гэжэ шиидээл. тэрэ гэһээр һүрэг хонидые гэр бүлөөрөө даажа абаад, мүнөө хүрэтэрөө ахалагша хонишоноор ажаллажа байдаг гэжэ ойлгогдоо. Мүнөө эдэнэй 600 гаран эхэ хонидые харууһална.

Дондок Бизьяевичай һамган Рыгжид Очировна, Дарима басаганиинь баһал малшазон хэбэртэй. Хонин ажал гээшын бүхы оньһые тэдэнэр үндэһөөрнь мэдэжэ абанхай. Тэрэгүй һаа. ягаад Дондок Бизьяевичай бригадынхид жэл бүхэндэ зуун эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга, заримдаа дээшэшье абажа байха һэм.

Энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абанхай. Хонидоо бүлтыень 20—25 хоногой туршада түрүүлжэ дүүргээ. Эхирлэһэн хонид үсөөн байгаа. Мүнөө хурьгадынь бүхылөө нялха ногооной үзүүр шэмхэлжэ эхилэнхэй.

Энэ отарада Бүгид Цыденова Мария Синицына хоёр хурьгадые абалсаа. Элэнэршье хонин ажалай амта танижа, энэ ажалай онол арга, дүй дүршэл ябала ойлгожо абанхай.

Эдэнэр бултадаа нэгэ боингада болоод, эетэй эбтэйгээр ажалаа бүтээдэг байба.

Хүшэеэ бууража захалһан хонидоо саг соонь илгажа, нэмэлтэ тэжээлдэ табидаг. Тэдээндээ холимол тэжээл, уһа, дабһа, минеральна нэмэлтэ үгэдэг. Гэбэшье тэжээлээ нилээд химгадажа, болохо соонь гамтайгаар гаргашалдаг.

Үнгэрһэн жэлдэ Дондок Бизьяевич хонидтоо 420 центнер шанар һайнтай үбһэ, мүн зелёнко бэлэдхэһэн байгаа. Энэ үбһэ тэжээл мүүдаһан хонидто, илангаяа хурьгадтань нилээд ехэ тэдхэбэри боложо үгэбэ.

Тэрээнһээ гадна энэ жэлдэ Петропавловка тосхоной тоһоной заводой түсгаар цехтэ буйлуулагдаһан хэмэл һүн хурьгадта үүлгэгдэдэг байба. Иимэ һү үүһан хурьгад түргэнөөр түлжэдэг, өөдэлдэг гэжэ мэдэгдээ.

Эдэ хонишод боргожоһон хурьгадаа багашуулһаань илгажа амярынь байлгадаг. Жэжэ хурьгадаа үглөө бүри, үдэшэ бүхэндэ эхэдэнь хүхүүлдэг заншалтай.

Эхэ хонидынь бүхэли үбэлдөө бэлшээридэ ябаашье һаань. тобир тарганаар ондо орожо, энэ жэлдэ һү шэмээр һайн байба.

Район дотор нэрэ алдартай. олондоо суутай болоһон хонишод үсөөн бэшэ ха юм. «Коммунизм» колхозой хонишон. Социалис Ажалай Герой Гомбосүрэн Гончиковна Цыремпиловае. Борьёогой совхозой хонишон. Социалис Ажалай Герой Гасарун Лубсанович Рабдаевые мэдэхэгүй хүн республика доторнай үсөөн байха.

Тиихэдэ Дондок Бизьяевич Семеновой алдар нэрэ мүн лэ суута хонишодой дунда оролсохоор лэ байха.

Ажалдаа гайхамшаг ашагабьяа гаргаһанайнгаа түлөө. арбадахи табан жэлэй туршада үндэр амжалтануудые түйлаһанайнгаа түлөө Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Дондок Бизьявич Семенов Октябриин Революциин орденоор һаяхан шагнагдаһан байна.

Энээнһээ урда тээ Дондок Бизьяевич Ажалай Улаан тугай орденоор. «Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойн хүндэлэлдэ Шэн зоригто ажалай түлөө» медаляар шагнагдаһан юм.

Мүнөө жэлдэ эндэхи колхоз болон совхозууд хонин һүрэгүүдээ нилээд олошоруулжа байна. Бүтэдэ дээрэ энэ район зуун эхэ хонин бүриһөө 67 хурьга абанхай.

Гэхэ зуура «Коммунизм» колхоз зуун хонин бүриһөө 103 хурьга, «Мир» колхоз — 93. Торины совхоз — 93. Оёорой совхоз — 97 хурьга абаад, мүнөө гарза хоролтгүйгөөр түлжүүлжэ байна. Бүхы районой догорнь нилээд шахуу хонишод зуун эхэ хонин бүриһөө зуун хурьга абаһан байна.

Энэ халга нэн түрүүн Зэдын бүхы хонишодой шэн габьяата ажалай ашаар хонин ажалаа улам дэбжүүлхын тула эндэхи коммунистнуудай, комсомол-залуушуулай, партийна организацинуудай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй үдэр бүриин анхаралай оролдолгын дүн болоно.

Ц. МИТЫПОВ,
журналист.

АГИТАТОРАЙ ХУБИТА

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комсомолой комитедэй секретаряар хүдэлжэ ябаһан залуу коммунист Павел Зарбуевые нёдондо намар Шанаагай отделениие эрхилэгшээр томилоо һэн. Даалгагдаһан уялгаяа нүхэр Зарбуев яһала һайнаар дүүргэнэ.

Гадна колхозой партийна организаци хонишод, механизаторнууд болон бусад ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха даабари тэрээндэ үгөө. Агитатор Павел Зарбуев КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдтэй, нэн түрүүн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэлтэй утаа анхаралтайгаар шудалан танилсаа һэн. Өөрынгөө ойлгоһон, халууржа абаһан юумые тэрэ заабол нютаг зондоо ойлгуулан нэбтэрүүлхые оролдодог.

Тэрэнэй үнгэргэһэн хөөрэлдөөнүүд хүнүүдые ехэтэ һонирхуулдаг. Хөөрөөгөө республикын, районой, колхозойнгоо ажал хэрэгүүдһээ абтаһан жэшээнүүдээр баталхан харуулдаг заншалтай.

КПСС-эй XXVI съездын дүүрэһэнһээ хойшо агитатор Зарбуев олон зоной урда 15 хөөрэлдөө үнгэргөө.

П. Зарбуевай хүтэлбэрилдэг Шанаагай отделениин хонишод түл абалгаяа, нёдондононхидо орходоо, һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр үнгэргэбэ. Юрэнхыдөөшье энэ жэлэй үбэлжэлтэ яһала гэмгүйгөөр үнгэрөө. Механизаторнууд хабарай тарилгын урда тээ нилээд хүдэлмэри ябуулаа. Павел Зарбуевай хубита энээндэ баһа байһан байха.

И. ФЕДОРОВ.
Түнхэнэй район.

Загарайн районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз дүн хамта 3500 дүрбэлжэн метр талмайтай өөһэдын теплицэтэй юм. Эндэ жэлһээ жэлдэ эртын овощ, үгэрсэ ба помидор ургуулагдадаг. Тиимэһээ колхозникууд, хүүгэдэй садяслинуудта ябагшад ногоон эдеэ абадаг гээшэ. Дүй дүршэлтэй болоһон овощеводууд муу бэшэ ургаса хуряан абана. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ дүрбэлжэн метр талмай бүриһөө дунда зэргээр 8,5 килограмм үгэрсэ ряагдаа бэлэй. Байгша ондо дүрбэлжэн метр талмай бүриһөө дунда зэргээр ... килограмм үгэрсэ хуряахабди гэһэн дэр уялга овощеводууд абанхай ... тэйгээр ажаллажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ургаса хуряалга. Баруун гарһаа хоёрдохинь — теплицын агроном Сэсэгма Дамбаева.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ ф[ото]

Эбтэйшье, эмхитэйшье байхадаа

Байгша оной январиин тэн багта бэлэй. Кировэй нэрэмжэтэ совхозой Доодо-Бүхэнэй һаалиин фермын. коллектив арбадахи табан жэл соо хараалһан түсэбүүдээ согсолжо, урдахи зорилгонуудаа хараалжа байба. Энэ коллективэй зүблөөн дээрэ фермые даагша Долгор Цыреновна Бальчинова нүхэдтөө хандан иигэжэ мэдүүлээ һэн:

— Бидэ арбадахи табан жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2330 килограмм һү һаагаа гээшэбди. Энэмнай юһэдэхи табан жэлтэй сасуулбал, һураггүй ехэ. Мүн үнеэдһээ түл абаха, тугалнуудые түлжүүлхэ талааршье муу бэшэ дүнгүүд түйлагдаа. Энэ үе соо жэл бүхэндэ 781 тугал абаха түсэбтэй аад, болото дээрээ 850 тугал томо болгообди. Таанадай шэн зоригто ажалаар коллективнай табан жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид — һү худалдаха түсэбөө 1980 оной апрелиин эхэр, харин һү һааха даабаряа июниин эхеэр дүүргэһэнээ элидхээ. Тиимэһээ бухы дээрээ манай түйлалта бага бэшэ. Гэбэшье энээндэ һанаагаа амарха аргагүй, хүдэлхэл болонобди.

Тэрэ гэһээр таба һара тухай саг үнгэрөө. Тэлэнэй энэ жэлдэ абаһан уялгануудаа хэр урагшатайгаар бэелүүлжэ байһаниие хараад үзэе. Энэ үе соо тус фермын һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 726 килограмм һү һаажа, дүрбэ һара соо хараалһан түсэбөө үлүүлэн дүүргээ һэн. Эндэхи түрүү һаалишад бүришье һайн дүнгүүдые түйлаа. Тодорхойлон хэлэбэл, гансахан совхозой бэшэ, бухы Сэлэнгэ нютагтаа мэдээжэ һаалишан Мария Ивановна Власова харууһалжа байһан үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 866 килограмм һү абажа, бага бэшэ амжалта түйлаа. Энэ үрэ дүнгынь бухы район соо эгээл һайн дүнгүүдэй нэгэн болоно. Дүршэлтэй һаалишад Г. Копыткова, В. Бальчинова, Л. Нетесова гэгшэд совхозойнгоо һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаран ябана.

Районой һү һаалиин фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһанайнгаа түлөө КПСС-эй горкомой, арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэлкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн алдартай.

Хайшан гээд, ямар аргаар амжалта түйлагданаб гэһэн асуудал гарана. Үбһэ тэжээл дутамаг, хүшэр хүндэ үбэлжэлгын болоһоннинь хэндэшье мэдээжэ. Энээн тухай Д. Ц. Бальчинова иигэжэ хэлэнэ:

— Ямар нэгэн тиимэ «нюуса» гэжэ манда үгы. Һаалишан, малшан бүхэмнай өөһэдынгөө даалгагдаһан хэрэгтэ үнэн сэдьхэлһээ оролдожо, харюусалгатайгаар, ушар ёһоёо мэдэржэ хүдэлдэг гээшэ. Арбан хоног бүхэндэ мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахадаа малшан бүхэнэй энэ хугасаа соо хэр зэргээр ажаллаһаниие алишье талаһаань хаража, шүүмжэлхы ёһоор зүбшэн хэлсэдэгбди. Хэрбээ али нэгэн һаалишанай хүдэлмэридөө һаатажа ерэдэг, гээгдэжэ ябадаг һаань, тэрээндэ нүхэд ёһоной эрилтэ табидагбди. Тэрэнэй ямар шалтагаанһаа өөрынгөө даабариие дүүргэдэггүйень тодорхойлжо, хайшан гээ һаа тэрээндэ туһалха, саашадаа гээгдэлһээ гараха арга хүргыень заажа үгэхэ гэжэ оролдодогбди. Коллектив дотороо бэе бэедээ нүхэд ёһоор хандалга, бэе бэедээ туһалалсалга — манда заншал болонхой.

Долгор Цыреновна өөрөө фермынгээ ажалые боломжотой зохидоор эмхидхэдэг, элдэб шухала асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ гэжэ оролдодог юм. Тиимэһээ имагтал ажалай һайн эмхидхэл, мүн «булта — нэгэнэй түлөө, нэгэн — бултанай түлөө» гэһэн ёһо заншалые баримталдаг коллективэй ажалыньшье урагшатай, түйлалтаньшье ехэ байна бшуу. Хараад, зарим тэды шэнжэлээд үзэхэдэ, Доодо-Бүхэнэй фермын коллектив совхозойнгоо бусад хоёр фермэнүүдтэл аб адли эрхэ байдалда байгаад, бэшэндээ оробол, һураггүй ехэ хэмжээнэй һү абана ха юм.

Үшөө юуб гэхэдэ, һүүлэй арбан жэл соо Доодо-Бүхэнэй фермэдэ һаалишад, малшад ехэ һэлгээгүй. Диилэнхидээ дүршэл шадабари ехэтэй болоһон хүнүүд. ...шээнь, бэрхэ һаалишан нэгэн Любовь Георгиевна Нетесовае абаад үзэе. ...дондо тэрэ республикын «габьяата малшан» гэһэн зэргэдэ хүртэһэн, арадай депутадуудай районно дэй депутат алдартай. ...арбан жэлэй саада тэ... Любовь Георгиевна мал... тэдэг бүдүүн тэжээлы... ...доомые буйлуулжа, ...шэмэтэ бодосуудые ... һайсахан шанаржу... үнеэдтэ үтэжэ байха ... дурадхал оруулһан...

Доодо-Бүхэнэй һаа... шадаал һаа ехэ һү ... түлөө мүрысэхын хаж... сагаан эдеэгээ ... эрхим шанартайгаар ... даг заншалтай ... Энээн тушаа тодо... хэлэбэл, һүнэй то... шалган тодорхойлхо ... ратории хүдэлмэри ... руулагдаа, һаагдаһан... һайса шүүгдэжэ, ... хүргэгдэдэг болоо. ... һүнэй тоһолиг үдэр ... шалгагдадаг. Мүн ... хэнэй. һүнэй тоһолиг ... үдэр соо нэгэ дахин ... дадаг юм. Тиихэдэ ... хэндэ зооветмэргэж... хабаадалгатайгаар ... тын һаам үнгэргэгд... дэхи малшадай иим... долго таарамжатай ... урмашуулагдадаг гэх... циалис мүрысөөнэй... май ёһоор, мүнөө ... ба хоёрдохи сорт... тушааһанай түлөө ... түлбэри түлэгдэнэ. ... лдэ һайн шанартай ... эдеэ үйлэдбэрилхэ ... нүлөөлнэ. Жэшээл... гэрһэн дүрбэ һара ... Ноозёрск хотын то... водто абаашаха ту... һүнэй 80—90 ... нэгэдэхи сортоор ... һан байха юм.

Һаяшаг коллект... лэдбэриин зүблөөн ... һү һаалгые, гүрэн... далгые дээшэлүүлх... шанарыень һайжар... лаар Бэшүүрэй рай... шадай гаргаһан ... хан үүсхэлые бүри... жэжэ, зунай сагта ... хын түлөө мүрысө... сохо гэжэ шиидэ...

Ц. БАЛД...
Сэлэнгын район.

БАМ

АЖАЛАЙ БААТАРШАЛГЫН ЗАМ

2000 МЕТРЭЙ ТЭМДЭГТЭ ХҮРЭБЭ

Петр Четверниной даадаг проходчигуудай звено 2 мянган метрэй тэмдэг табиха эрхэдэ хүртэһэн байна. Проходчигуудай коллективые мүн лэ толгойлдог Евгений ахань тэрэниие илалтаарнь эгээл түрүүлэн амаршалаа.

Долоон жэлэй саада тээ аха дүүнэр Харьков хотоһоо иишэ ерэһэн юм. Энэ үе соо тэдэ олон мэргэжэл һэлгээ: гэрнүүдые бодхоогоо, харгынуудые барьяа.

Хойто-Муяын 15 километр утатай тоннель хадаа БАМ-ай эгээл ехэ тоннель болоно. Тэрэ геологическа тон орёо эрхэ байдалда баригдана. Барилгашад түрүүшын метрһээ олон бэрхэшээлнүүдтэй ушарһан байна.

Петр Четверниной даадаг звено бага тоннель-транспортно-дренажна штольни малтана. Проходчигууд һара бүри 160 метр урагшаа дабшадаг юм. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ энэ скоростиие 230 метртэ хүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Энэнь хадын оройһоо сэхэ доошонь малтагдажа байһан нүхэндэ түргөөр хүрэхэ арга олгохо юм.

Хойто-Муя.
БАМ-ай Баруун участок.

БАМ-ай ОЙ МОДОНОЙ БАЯЛИГ

Тындэһээ хойшоо Ларба мүрэнэй эрьедэ «Ларбинский» леспромхозой коллектив модо бэлэдхэжэ эхилээ. Жэлдээ 800 мянган кубометр продукци гаргажа, проектээр хараалагдаһан хүсэндөө хүрэхэдөө, тус предприяти үйлэдбэриин «Тындалес» нэгэдэлэй эгээл томо ехэнь болохо. Тус нэгэдэл арбадахи табан жэлдэ БАМ-ай оршондохи ой модые ашаглахын тула байгуулагдаһан юм.

Амар шадарай хойто нютагуудай байгаалиин гол баялигуудай нэгэн — ой модон тээшэ Байгал-Амарай түмэр зам дардам харгы нээхэ байна. Мүнөө тэрэнэй Түбэй участогта ой модоной 4 томо ажахы хүдэлдэг. Мүнөө жэл тэдэ миллион хахадһаа үлүүтэй кубометр модо ябуулха юм.

ТҮРҮҮШЫН БАРИЛГАШАДАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Түүхын болон соёлой хүшөөнүүдые хамгаалха бүхэроссиин бүлгэмэй Эрхүүгэй отделениин экспедици БАМ-ай Баруун участогай барилгашадай ажалай алдар солын зүйлнүүдые шэнжэлнэ.

Түүхын хүшөө болоһон газар эндэ олон юм. Түмэр замай тус участок дээрэхи эгээл түрүүшын Звездный посёлогой барилгашадай ажаһуудаг ангуушадай үбэлэй байра, тон богони болзорто Лена мүрэн дээгүүр баригдаһан хүүргэ, Магистральна тосхондо БАМ-ай түрүүшын барилгашадай хүндэлэлдэ бодхоогдоһон хүшөө тэдэнэй дунда бии.

Усть-Кутска ба Казачинско-Ленскэ районуудта түүхын ба соёлой хүшөөнүүдые хамгаалха бүлгэмэй отделенинүүд байгуулагданхай. Поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд түмэр замай барилгын түүхэтэ газарнуудта дурасхаалай хабтагайнуудые тогтоохо гэһэн шиидхэбэри абаа юм.

Эрхүү.

ГАЗАРАЙ БАЯЛИГУУДЫЕ ШЭНЖЭЛЭГШЭДЭЙ ХЭРЭГҮҮД

Амар шадарай геологууд арбан нэгэдэхи табан жэлдэ БАМ-ай оршондо газарай баялигуудые шэнжэлхэ комплексно программа зохёонхой. Тэрэнь Хабаровска хизаарай болон Амарай областиин минерально-түүхэй эдэй нөөсэнүүдые бүрин хүсэдөөр шэнжэлхэ байна.

Хүриин мүүрһэнэй хэбтэшэнүүдые шэнжэлхэ хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ. Тэрэниие промышленностьда ашагладаг болоходо, Амар шадарай элшэ хүсэнэй предприятинуудай хүдэлмэриие тогтонижоруулха арга олгохо байна.

Арбадахи табан жэлдэ геологууд барилгын материалнуудай хэдэн арбаад уурхай ашаглалгада үгэбэ. БАМ-ай хото городууд болон һууриин тосхонуудай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые бүрин хүсэдөөр хангахын тула тусхай шэглэлтэй геологическа партинууд нютагай барилгын материалнуудые шэнжэлхэ.

Хабаровск.

ЗУРАГУУДТА — БАМ-ай ТҮҮХЭ БЭШЭГ

Буряадай залуу уран зураашан Валентин Архиповай зурагууд БАМ-ай барилгашадай ажал хэрэгүүд тухай мэдэрэлээр нэбтэрэнхэй. Түмэр замай Баруун участогта, залуу Северобайкальск хотын арадай зурагай галерейдэ тэрэнэй выставкэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Зуугаад бүтээл тэндэ табигдаа.

Долоон жэлэй саада тээ түрүүшын барилгашадтай хамта тэрэ эндэ ерээ һэн. Тэдэнэртэл адли майхангуудта, вагончигуудта, залуушуулай хамтын байрада ажаһуудаг, тэдэнтэй хамта ажалладаг байгаа. Барилгашадай ажал хэрэгүүдые һайнаар мэдэдэг дээрэһээ тэрэнэй зурагуудыньшье үнэншэмэ зүбөөр бүтээгдэнхэй. Сибирь болон Алас-Дурнын хото городуудаар аяншалһан, удаань Москвада дэлгэгдэһэн «Бидэ БАМ баринабди» гэһэн бүхэсоюзна выставкэдэ орогшодой анхаралые тэдэ зурагуудынь абаһаар лэ татаһан байха юм.

Северобайкальск.
Буряадай АССР.

(ТАСС).

Совет үүдэй хүдэлмэри

ҺАЙШААБА, ТОДОРХОЙЛБО

1981 оной экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэхэ талаар Хоринын поселково, Хонхолойн сельскэ ба Шанагын сомоной Соведүүдэй ажалшадай абаһан социалис уялгануудые Мухар-Шэбэрэй районой Шэнэ-Заганай сельскэ Соведэй ажалшад ехэ халуунаар дэмжэжэ, энэ ушараар республика дотоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсохо гэжэ нэгэн һаналтайгаар шиидэһэн байна.

Үүсхэл гаргагшадай социалис уялгануудтай танилсаад байхадаа, Шэнэ-Заганай сельскэ Соведэй ажалшад арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй туршада бэелүүлхэ зорилгоёо тодорхойлоо. Тиихэдээ түбхын түрүүндэ тосхонойнгоо социальна хүгжэлтэдэ анхаралаа онсо хандуулһан байха юм.

Жэл бүхэндэ дунда зэргээр хоёр квартиратай байрын 10 гэр барижа, ашаглалгада тушааха зорилго табигдаа. Энэ барилга хадаа гол түлэб колхозой мүнгэ болон зөөреэр бүтээгдэхэ юм. Мүнөө табан гэрэй һуури табигданхай. Үшөө тиихэдэ наймаан квартиратай байрын гэр баригдажа, энэ жэлдэ ашаглалгада үгтэхэ зэргэтэй. Энэ томо гэр хадаа һү һаалиин комплексын дэргэдэ бодхоогдожо байна. Энээнэй дүүрэхэдэ залуу малшад эндэ нүүн орожо, түбхинэхэ юм.

1982 онһоо эхилжэ, худалдаа наймаанай центр, 536 һурагшадай һуража болоомор дунда һургуулиин байшан баригдажа эхилхээр түсэблэгдэнэ. Гадна эндэхид тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо асуудалда ехэ анхарал хандуулха зорилготой. Жэл бүхэндэ хоёр мянган элдэб түрэлэй модон һуулгагдажа байха. Хуушан-Заган тосхондо сэсэрлиг тарилгдаха. Табан километр харгы заһабарилагдаха, асфальтаар хушагдаха зэргэтэй.

Мүн тэрэшэлэн үйлэдбэриин хэдэн томо объектнүүд бодхоогдохо, оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхоогдохо, бар хүсөөр хэгдэдэг хүнд хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулагдаха, үрэмдэмэл табан худаг малтагдаха. Зүгөөр республикын Мелиорациин ба уһанай ажахын министерство оройдоол гурбан худаг үрэмдэхөөр түсэбтөө оруулһандань шэнэ-заганайхид ехэ гомдолтой байһанаа мэдүүлнэ.

П. МУРЗИН,
районой газетын редактор.

АЖАЛАЙМНАЙ ЗАЛУУ ХАЛААН

ГАЗАРАЙ ЭЭДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

Эхэ газараймнай ерээдүйн ...д мүнөө үе сагта ямар байха ёһотойб? Энээн тухай бидэ ...г үргэлжэ хэлсэжэ, бодомжолжо байдаг гээшэбди. Үдэр ...эхэ бүри сагнай хубилна. ...н жэл бүри элдүүрилдэг, ...ггүй ехэ найдамгэйгаар та...гаа таридаг газарнай ба... ондоо болоно. Газарай ...ынэндэ юуншьеб дутажа, ...э үлүү, хэрэггүй юуншьеб ... боложо эхилнэ. Энээние ...дэ мүнөө, энэ дороо хара... ойлгохо ёһотойбди. Тэрэ... һаа, хожомдохо. Хожом ...оһон хойно юумэ хүсэхэ ...рэ юуншье байг) гээшэ хэ...шье хүшэр, бэрхэ гэжэ ...ал мэдэнэбди. Тиимэһээ ...дэ — Эхэ газарайнгаа ерээ...ын эзэдые бэлдэхэ уялгатай ...шанар, мастернууд, хүмүү...үлэгшэд энээн тухай ходо... бодомжолжо, һурагша...таа үдэр бүри хэлэжэ, ойл...жа байха ёһотойбди. Би...ние бултыемнай хооллуул... байһан газартаа хайша хэ...эр хандаха ябадалнууд за...гүй үзэгдэдэг байһаншье, ...шье гээшэ aaб даа. Му... үедэ хаана байһан одо ...зд, замби тухай хүнүүд ехэ ...рэлдэдэг болонхой гэжэ ...нэбди. Энэ хамагай анха... татана ха юм. Гэбэшье ...эй тиимэ муушье юумэ... үгы aaб даа. Зүгөөр ...ее эдихэ өөхэнһөө, мүнөө ...э уушхан дээрэ» гэжэ арад ...хэлсэдэг. Тиимэһээ хүл до... гэшхэжэ, хүн болодог бу... хэра газар тухайгаа му...рэйхидэл адляар — иимэ ...ар бэшэ, харин ехээр хөө...эхэ байгаа гэжэ ходо бо...жолдогби. Газарай хүрь... гээшэ, мүшэд шэнги, үни ... түүхэтэй ха юм. Хахад ... метр болохогүй газарай ...эн соо хэдэн миллион, ...ард жэлнүүд булаатай. ...нь ехэ һонин.

...най мүнөөдэрэй нангин уялга хадаа бидэнние эдеэлүүлжэ, хубсалуулжа, амидаруулжа байһан энэ газарайнгаа эзэдые һурган гаргаха, хүмүүжүүлхэ ушар болоно.

Энэ уялгаяа бидэ хэр һайнаар дүүргэнэ гээшэбибди? Мүнөө үедэ ажалша бэрхэ хүн хүндэтэй. Тэед тэрэ хоёр дахин ехэ хүндые яагаад олохоб? Мүнөөнэй механизатор хүн ганса ажалша бэрхэ, машина, техникэ гээшые өөрынгөө табан хурган шэнгеэр мэдэдэг байха ёһотой aaб даа. Гэбэшье эдэ бүхы һайн талануудынь мүнөөдэрэй газарай эзые ёһото эзэн, түрүү үзэл бодолтой хүн болгохогүй. Мүнөө механизатор хүн экономико гээшые һайн мэдэхэ ёһотой. Партиин XXVI съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев экономико, тэрэнэй удха шанар тухай ехэ һайнаар, удха түгэсөөр хэлээ бшуу. Нээрээшье, юун гээшэб даа, хамаг бүтээһэн (ямар ехэ хүсэ, ямар ехэ мүнгэ зөөри гаргагшалжа!) эдэйнгээ гушаад процентыень хии талаар һалгажа, утаан шэнгеэр һалхинда хиидхүүлжэ байха гээшэ! Тиимэһээ алибаа юумэндэ тон гамтайгаар, эзэн ёһоор, ганса мүнөөдэр тухайгаа бэшэ, мүн үглөөдэр, саада үдэр тухай бодомжолон худэлхэ гээшэ мүнөө үе сагай эгээн шухала, эгээн түрүүшын шанга эрилтэ болоно. Энээн тухай СПТУ-гай һурагша бүхэндэ хэлэхэ, ухаан бодолдонь, сэдьхэл зүрхэндэнь шэнгээхэ гээшэ манай тон шухала зорилго гэжэ хэлэхэ байнаб. Хүн ямаршье мэргэжэлдэ һурахаал һанаа һаа, һураха. Тэрэ өөрынгөө оролдосын, шуналайнгаа хүсөөр юушье хэхэ, хэншье болохо. Зүгөөр тэрэ ямар юумээр юу хэһэн, юун гээшые һууридаа үлөөһэн тухайгаа үдэр бүри бодожо, бэеэ шэмхэжэ ябаагүй һаа, тэрэнэй үндэр бүтээсэтэ ажал али нэгэ тээшээ доголхоёо һанаха. Тиимэһээ манай училищи дүүргээд гараһан, колхоз болон совхозуудай полинууд дээрэ хүдэлжэ эхилһэн хүнүүдтэ бидэ эдэ бүгэдые ойлгуулаад табинабди гэхэ байнаб. Гэбэшье эдэ бүгэдэ ехэнхидээ хүн хүнһөө дулдыдадаг aaб даа.

Хоёрдохи асуудал хадаа манда мэргэжэл олохоёо орохо һурагшад болоно. Бидэ жэл бүхэндэ 120 хүниие нэгэдэхи курсада абаха ёһотойбди. Гэбэшье энэ тооё тиимэшье бэлээр хүсэлдүүлээд орхидоггүйбди гэжэ сэхэ хэлэхэ байнаб. Юундэ? Һургуулиин 8-дахи класс дүүргэһэн үхибүүд ехэнхидээ саашаа, 9-дэхи класста һурахаяа ородог гээшэ aaб даа. Харин наймадахиие муугаар, арай-ёохон дүүргэһэн хүн наашаа, манай СПТУ-да ородог гэһэн бодолой буруу байһаниинь үдэр мэтэ эли aaб даа. Гэбэшье тон иигэжэл һанадаг аба, эжынэр нилээн слон гээшэ. Яажа ойлгуулхаб? Энээн тухай бидэ саг үргэлжэ хөөрэлдэдэг гээшэбди. Гэбэшье тон огт ондоо болоһон юумэн үгы.

Манай СПТУ-да ороһон үхибүүд гурбан жэлэй туршада һуража, дунда эрдэм олгоһон тухай диплом абахаһаа гадна, механизаторай, токариин, шофёрой үнэмшэлгэтэй болонс. Энэ нэгэдэхеэр. Удааань һуралсал, эдеэн, хубсаһан — булта миинтэ. Эдэ бүгэдэ хэнэйшье дура зүрхые татаха ёһотой гэжэ һанахадаш, тиигэдэггүй.

Иимэл даа. Бэшыень манай багшанар, мастернууд өөһэд дээрээ абаха. Мүнөө иигээд бидэ 78 хүниие механизатор болгожо гаргахамнай. Тэдэнэймнай хэдынь Эхэ газарайнгаа ёһотой эзэд болохо юм aaб даа? Мүнөөдөө мэдэхын аргагүй. Гэбэшье эдэ 78 хүбүүд, басагад сооһоо түрүү ажалшад, найдамтай нүхэд, газартаа эзэн ёһоор хандадаг хүнүүд гарахал ёһотой. Энээниие удаан хүлеэхэбди гэжэ огтошье һананагүйб. Юуб гэхэдэ, манай коллектив урагшаа һанаатай, эрмэлзэл түгэс механизаторнуудые гаргадагшье, гаргахашье.

М. МЕЛЬЦАЕВ,
Бага-Куналейн 5-дахи
СПТУ-гай директор.
Бэшүүрэй район.

ШЭНЭ ГУРИМААР ШАЛГАЛТАЯА ТУШААХАНЬ

Һуралсалай жэлэй дүүрэхэ саг дүтэлжэ, 8-дахи, 10-дахи классуудай һурагшад шалгалта барихаяа бэлдэнэ. Гансашье һурагшадта, багшанарта бэшэ, мүн түрэлхидтэ тон харюусалгатай үе болохонь гээшэ. Тэдэнэр үхибүүдтээ туһалха зэргэтэй.

Энээнһээ уламжалан, мүнөө жэл республикымнай һургуулинуудай наймадахи классуудай һурагшад алгебра ба ород хэлэн гэһэн предмедүүдээр шалгалтануудаа шэнэ гуримаар тушаахань гэжэ мэдээсэлтэй. 1978 — 1979 онуудай һуралсалай жэлһээ эхилээд, Улаан-Үдын Октябрьска районой һургуулинууд шэнэ гуримые туршажа үзэһэн, тиихэдээ һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһан байна. РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерство «Найман жэлэй наймадахи классуудай ба дунда һургуулинуудай шалгалтын материалнууд» гэһэн тусхай суглуулбари математикын болон ород хэлэ заадаг багшанарта эльгээһэн байна.

Иигэжэ һурагшад шалгалтануудайнгаа үедэ тудажа боломоор материалнуудые һуралсалай жэлэй туршада үзэдэг, уламжалан һонирхолынь, эрмэлзэлынь дээшэлдэг, номоо үзэхэдөө оролдосотой болодог. Илангаяа шалгалтануудтаа дүтэлжэ, дабталгануудай эхилхэдэ, эдэбхинь бүри дээшэлдэг.

Буряадай багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг институдай математикын кабинедые даагша В. Г. Фролова иигэжэ хөөрэнэ:

— Иимэ гурим түрүүшынхеэ нэбтэрүүлэгдэбэ гээшэ. Анхан һургуулинуудта тарааһан методическа бэшэгүүдтэй зохилдуулан, һургуули бүхэндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хинан шалганабди. Гэбэшье энэмнай хаана яанагүй жэгдэ һайн ябуулагдаа гэхын аргагүй.

Улаан-Үдын 37-дохи, 18-дахи, 35-дахи һургуулинуудай математикын багшанар харюусалга ехэтэй сагые угтуулан, нилээд лэ оролдолго гаргаа. Мүн 2-дохи интернат һургуулиин багша С. Х. Наминова, 36-дахи, 25-дахи, 2-дохи һургуулинуудай багшанар А. И. Гуслякова, Т. Ф. Райхман, В. Н. Маханова гэгшэд һурагшадайнгаа анхаралда булангуудые эмхидхэжэ, хэхэ хүдэлмэриинь түсэб зохёон табинхай, ашатай туһатай зүбшэл заабари үгэнхэй. Энэ талаар Хэжэнгын дунда һургуулида математика заадаг А. Ц. Шойнжуровагай дүй дүршэл ИУУ-гай түлөөлэгшэдтэ һайшаагдаа юм.

— Иимэ суглуулбари һуралсалдаа хэрэглэһэн һурагшадшье, багшанаршье һайн бэлэдхэлтэйгээр, бэедээ лаб найдангяар шалгалтануудтаа ерэхэ аргатай. Һурагшадай һонирхолынь лэ бадаруулха шухала, — гэжэ багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг институдай методист В. М. Тимофеева һанамжаяа хэлээ һэн.

Г. ДАШЕЕВА.

Даруу номгон зантай Дулгар хээтэйдэ нам һуужа, урдаа арһа шүрбэһэеэ дэлгээд, хүхэ зүүгээ һабагшалжа, хурабша хайшаа бэряад, утын үдэр урлажа һууха сүлөө байдал олдодоггүй бэлэй. Хонин ажалтай хүн хүхөөр үхибүүтэй эхэнэр мэтэ, ходол таталюуртажа, һанаа сэдьхэлынь газаа, хони хурьгадайнгаа хото хорёо соо байха бшуу. Гэбэшье Дулгар хээтэй оёхо хэхэдээ угаа бэрхэ, нарин һайн хүн һэн. Нэгэ хэрэгтэ сэдьхэлээ татуулдаг хүн тэрэ хэрэгтээ бэрхэ гэхэ гү, али түрэлхиин дүршэлтэй байдаг гээшэ. «Юу хэлэхэб, Дулгар хээтэй оёхо хэхэдээ ондоохон хүн һэн», — гэжэ Хүшүүн-Үзүүр һууринда мүнөөшье болотор хөөрэлдэдэг. Нээрээшье, бээлэй малгайһаа эхилээд, хадамда гарахаяа байһан басагадай заһал хүрэтэр тэрэ урладаг байгаа.

Эхынгээ эрдэмдэ басаганиинь һураха ёһотой. Тезд уран бэрхэ гарнууд, хёрхо нюдэн, абьяас оролдосо гээшэмнай һурадаг эрдэм гү, али түрэлхиин бэлиг шадабари гү?

— Намайе һургажа, иигээд тиигээд хэ гэжэ эжынгээ заажа захижа байһыень оройдоо һанадаггүйб. «Эжы, заажа үгыт даа!» — гэхэдэмни, «өөрөө һурана аабзаш даа, хорхойтой хүн өөрөө һурадаг юм» гэгшэ һэн, — гэжэ Вера Будажаповна Будажапова — Дулгар хээтэйн одхон, гурбадахи басаган, мүнөө Хүшүүн-Үзүүрэй дунда һургуулиин гэрэй ажалай (домоводствын) багша хөөрэнэ. — Хүн алибаа юумэ хэжэ һураха эрмэлзэлтэйл һаа, заабол һурадаг юм. Тезд һуража абаһан хойнош юуншье үлүү болохогүй. Арбадахи класс эрхим һайнаар, медальтайгааршье дүүргэ, зүгөөр һургуулияа түгэсхэһэн хойноо ажабайдалай «а» үзэг шудалжа — яагаад өөртөө нооһон малгай урлахаяа гү, али зунай хүнгэхэн плати оёхоёо хүнһөө һуража, заалгажа ябаха болоо һаа, эшхэбтэр. Энэ нэгэдэхеэр. Хоёрдохёор, үхибүүд, илангаяа басагад, гэрэй ажалда хара багаһаа дүршэхэ ёһотой. Хүн хэншье болог, хэншье гээшэнь байг, зүгөөр тэрэ гэр соо һууха бшуу. Өөрынгөө гэр соо. Тиимэһээ гэрэй ажал гээшэ юрэнхы байдалынь болохо байна.

— Та тиихэдээ юумэ оёжо өөрөө һураһан болоно гүт? — гэжэ би бэеэр набтархан, гушаад наһатай, урин сэлмэг шарайтай энэ багша эхэнэрһээ һурабаб.

Вера Будажаповна минии урдаһаа хаража, даруу номгон харасаараа миһэд гээд, нэгэ юумэ хэлэхэ гэһэн аад, саанаа юушьеб бодон болибо. Тезд энэ хэлэхэеэ һанаһан юумэниинь тэрэнэй шарай дээрэ харагдахадал гээ һэн: «Оёхо хэхэ дуратай, одоол тэрэ хорхойтой гэдэгынь һэм. Тиимэһээ һураалби даа...» Иигэжэ сэхэ хэлэхэдэм, таагүй гэжэ бодоо гү, юрэдөөл, Вера Будажаповна саанаһаа эхилбэ:

— Би 1968 ондо түрэл Хүшүүн-Үзүүр нютагтаа дунда һургуули дүүргээд, Улаан-Үдын 15-дахи ГПТУ-да ороо һэм. Тэндэ оёжо һурааб. Удаань оёдолой «Байгал» нэгэдэлдэ гурбан жэл тухай хүдэлөөб. Тэрэл хүдэлжэ байха үе соогоо Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдта заочноор ороо һэм. Богонихоноор хэлээ һаа, иимэшүүл даа, — гэжэ Вера Будажаповна үгээ дүүргэнэ.

Нээрээшье, Вера Будажаповна бүри багахан ябахадаа, Хүшүүн-Үзүүрэй һургуулиин интернадта байхадаа, оронойнгоо хажуудахи тумбочка соо зүү, һабагша, хайша, бүдэй үртэһэн гэхэ мэтэ юумэгүй байдаггүй бэлэй. Сүлөөтэй сагтаа тэрэ ходол урлажа һуугша һэн. Удахагүй Вера ахалагша классай боложо, өөрынгөө хубсаһа жэншэдгүй хадхадаг, шэнэ плати болон малгай, бээлэй һаадгүй оёдог болоһон намтартай.

ҺУРААД БАЙХАДА ҮЛҮҮ БОЛОХОГҮЙ

— Городһоо ерэһээр, түрэл һургуулидаа хүдэлжэ эхилээ һэм, — гэжэ Вера Будажаповна хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Түрүүн интернадта хүмүүжүүлэгшээр хүдэлөөб. Удаань домоводствын багша болооб. Түрүүндэ тусхай кабинедгүй ядадаг байгааб. Тезд һүүлэй үедэ үхибүүдые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ гэһэн тогтоолнуудай гарахада, энэ шухала хэрэг тухай үргэн ехэ хөөрэлдөөнүүдэй боложо эхилхэдэ, бидэндэ тусхай кабинет үгтөө һэн...

Вера Будажаповнагай кабинет соо һууһанаа би мүнөө һананаб. Кабинет гэхэ гү даа.. Жэшээнь, би һургуулиин үүдэ татабаб гэжэ мэдэнгүй, энэ кабинет гэхэ гү, али класс соо орожо ерээ һаа, танигдаагүй нэгэ айлайда оробоб гэжэ эрхэ бэшэ һанаха һэм. Урдаа гурбан томо сонхотой класс соо урин дулаан, һаруул. Ханаар жэрылгэн табяатай сервант, буфет соогуур амһартанууд. Хажуудань «Океан» гэжэ холодильник һулаханаар жэнгирнэ. Сагаан клеёнкоор хушаатай эдеэнэй стол, электро-пеэшэн тэбхынэ. Эндэ үхибүүд амтатай эдеэ шанажа, элдэб салат хэжэ, айлшадые угтажа, эдеэлүүлжэ һурадаг юм. Мүн баһа эдеэнэй столой саана яагаад бэеэ барихаб гэһэн ехэ туһатай хэшээл гарадаг байна.

Классай тэг дунда жэрэгэр олон столнууд. Тэдээн дээгүүр оёдолой арбаад машина харагдана.

— Үхибүүд 4-дэхи классай болоходоо, домоводствын хэшээлдэ ябажа эхилдэг юм. Түрүүн ямар зон намда ерэнэб даа? Зүүшье барижа шадахагүй үхибүүд ерэдэг. Тезд тэдэнэр наймадахи класс хүрэтэрөө яһала ехэ юумэндэ һураха ёһотой. Бэрхэхэн, оролдосотой басагадынь зааһан юумыемни гансата ойлгоод орхидог...

— Вера Будажаповна, класс һаа класста үхибүүд юу хэжэ шадаха болохо ёһотой юм? — гэжэ асуугаа һэм.

— Жэшээнь, 4-дэхи класс дүүргэхэдээ, үхибүүд кисель шанаха, элдэб бутерброд хэхэ, үндэгэ шараха гэхэ мэтэ ажалда һурана. 5-дахиин болоходоо, хубсаһанай хэмжүүр абажа, дотор хубсаһа оёжо һурана. 6-дахиин болоходоо, юбкэ, үмдэн хүрэтэр, 7-дохи класста — хамсыгүй плати, зунай плати хүрэтэр, 8-дахи класста — хамсытай плати оёжо һурадаг байна. Мүн нооһоор хубсаһа нэхэжэ һураха гээшэ ехэ удха шанартай.

Юу хэлэхэб, Вера Будажаповнагай хэшээлнүүдтэ үхибүүд ехэ дуратай юм. Тэдэнэр хэшээлээ хүлеэжэ ядажа байдаг. Домоводствын хэшээл жииртээл һүүлшын болодог юм. Тиимэһээ басагад эхилһэн юумээ заабол дууһаха гэжэ оролдодог, хэшээлэйнгээ дүүрэмсээр, гэр гэртээ ябашадаггүй, харин удаан саг соо үшөө үлэдэг байна.

— Та үхибүүдтэй гүт?

— Табатай басагатайб.

— Басагантнай урлаха дуратай гү?

Табатайхан басаган тухайгаа хэлэхэдээ, Вера Будажаповнагай даруу нюдэн ямар бэ даа нэгэ ондоохон боложо, нюур шарай дээрэнь эхэ хүнэй энхэргы дуранай долгин миралзаадхина:

— Мүнөөнһөө оё, хэ гэжэ баалагшагүйб. Тезд басагамни өөрынгөө куклада хубсаһа хүсэд оёдог юм.

— Томо болоходонь зааха гүт?

— Бага-сага заанал аабзаб даа, зүгөөр заал һаа, хэ гэжэ баалахагүйб. Һураха хүн өөрөөл оролдохо ёһотой.

Бидэ газаа гарабабди. Үхибүүд багшатаяа мэндэшэлэлдэнэ. Гэнтэ «Вера Будажаповна!» гэжэ нэгэ басаган ооглобо. Багша эрьелдэбэ.

— Вера Будажаповна, харагты даа, тэрэ кофтоёо энэ дууһаалби даа, — гэжэ, энгэртээ комсомольско значок хадхаһан басаган багшынгаа урда эрьелдэжэ байжа өөрынгөө оеһон кофто харуулаад, юун гэжэ хэлэхыень хүлеэн шарайшалан байна.

— Аа, захыень иимэ болгоо гүш? Яһала болоол ха, моодношье болоо, — гэжэ Вера Будажаповна магтана. Кофтоёо магтуулһан басаганай шарай гансата миһэрээгээр толоржо, тэрэ нүхэд басагад тээшээ гүйжэ ошоно.

— Мүнөө арбадахи класста һурана. Угаа бэрхэ, оролдосотой басаган, — гэжэ Вера Будажаповна намда хөөрэнэ.

Хүшүүн-Үзүүрэй һургуулиин баруугаар һунаһан үйлсэдэ ябатарнай, урдаһаамнай нэгэ эхэнэр дүтэлжэ, Вера Будажаповнае танихадаа, миһэрэн мэндэшэлбэ:

— Сайн байна, Вера Будажаповна! Танда үнинэйл һайниие хүргэхэ гэһэн аад, ходол сүлөөгүйдэнэб. Манай Соёлма танихаар бэшэ болошоол, гэртээ ариг сэбэрые сахиха, эдеэ хоолоо бэлдэхэ, юумэ оёхо... һайнта даа...

Үргэн харгын дунда уулзаһан эдэ хоёр эхэнэрнүүдэй удаан хөөрэлдэхэ янзатай болоходонь, би хүлисэл гуйгаад, саашаа алхалбаб. Яһала холо ошоһон хойноо дахин эрьелдэжэ харабаб. Тэдэ хоёрни үшөөл хөөрэлдэһөөр байгаа һэн...

Б. ЮНДУНОВ.

УЛААН-ҮДЫН «Алые паруса» гэжэ хүүгэдэй саадта Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэдэй үхибүүд ябадаг юм. А. А. Некрасова саадта гушаад жэлэй туршада хүдэлнэ. Энэрхы сэдьхэлтэй энэ эхэнэр багашуулда илдам зулгыгаар хандадаг, һонин юумэ хөөрэжэ, номуудые уншажа үгэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Алла Александровна Некрасова.
Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Социалис оронуудаар

СОВЕТ ДҮЙ ...ШЭЛЫЕ ХЭРЭГЛЭН...

...уралсалай мүнөө жэлдэ ... мянгаад монгол хүдэлмэ...шэд, албa хаагшад, хан... һалбаринуудай, соё... болон гэгээрэлэй хүдэл...лэгшэд социалис ажалай ...үлинуудта һурана. Со...э Союзай жэшээгээр ...ан жэлэй саада тээ орон ... байгуулагдаһан эдэ ...үлинууд хадаа ажалша... экономическа һуралса... һайжаруулха хэрэгтэ, ...ай политическэ болон ...ин эрдэм мэдэсые дээ...лхэ асуудалнуудые ам...атангаар шиидхэлгэдэ ...ой хубитаяа оруулдаг

...нголой Профсоюзуудай ...ральна Совет социалис ...ай һургуулинуудые сэхэ ...бэрилдэг. Энэ зорил... профсоюзуудай аймa... болон городской сове... туд бүхэндэ һурал... - методическа совет ...дэгдэнхэй. Тэдэнэр хэ...нүүдэй темые зохёон ...алдаг, лекци болон хөө...өөнүүдые бэлдэдэг, һу...лай туһаламжа гаргал... хабаадалсадаг юм.

...элэй үедэ түрүү дүй дүр...элгэрүүлхэ, уралан на...улгын дурадхалнуудые ...бэридэ нэбтэрүүлхэ хэ... һургуулинууд ехэ үүр...үргэдэг болоо. Тэрэнэй ...дүнгүүд харагдажа эхи... Жэшээнь, үнгэрһэн һу...алай жэлдэ 13 мянга ... шагнагшад ажалай тү...арга дүршэл шудалжа, ...жэл шадабаряа дээшэ...эн, үйлэдбэриингөө дүн... һайжаруулһан бай...

...ет дүй дүршэлые хэ..., жэшээтэ ба түгэсхэ...хэшээлнүүдые үнгэргэ...олонхой. Жэшээнь, Ара...йн аймагта һургуули...урадаг 230 шагнагшад ...адахи табан жэлэй ...нгүүд болобо.

...он дотор 3 мянга ша... социалис ажалай һур... хүдэлдэг. Тэдэнэй хү...рилэгшэд ном заалгые ...жуулан һайжаруулна, ... программануудые зо...

...ИСЛЭЛ ХОТО БҮРИ ...ҺАЙХАН БОЛОНО

...гша, наймадахи табан ... нииcлэл хотые хүг... тухай һаяхан бата...абтаһан программа, тэ... 2000 он болотор городые хүгжөөхэ генеральна шэнэ түсэб Софи хотые жэшээтэ социалис хото болгохо зорилгодо шэглүүлэгдэнхэй. Шэнэ зуун жэлэй гаратар Болгариин нииcлэл хотын хүн зоной тоо 1100 мянганһаа 1200 мянга хүрэтэр ургаха байна. Харин нииcлэл хотын талмай миил 1,3 мянган гектараар үргэдэхэ.

Городые тад ондоо гуримаар баридаг болохо юм. Шэнэ районууд эндэхи байгаалитай нягта холбоотой. Энэ табан жэлдэ «Младост», «Надежда», «Люмин» гэһэн микрорайонуудта гэр байра эршэтэй түргөөр баригдажа үргэлжэлхэ. Промышленна предприятинуудые ондоо районуудта зөөхөөр хараалагдана. Шууяатан тэмсэхэ асуудал мартагдаагүй. Самоледуудай город дээгүүр ниидэхэгүйн тула шэнэ аэродромой ниидэлгын ба буулгын зурууд түхеэрэгдэхэ юм. Городой коммуникациие саашадань һайжаруулха хэрэгтэ горитой мүнгэн һомологдоно. Метрогой 7,7 километр утатай түрүүшын линиие 1985 ондо ашаглалгада оруулхаар түсэблэнэ. Метроһоо гадна, автомобилиин зогсодог талмай ба гаражнууд газар доогуур баригдана.

Нииcлэлэй хүн зоной ажаһуудалай хэмжээе һайжаруулха зорилготойгоор ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ болоно. 1985 оной һүүл тээшэ 90 мянган шэнэ байра, социально-ажаһуудалай олон худалдаа наймаанай олон тоото барилга, жэшээнь, 12 томо универмаг ашаглалгада үгтэхэ ёһотой.

ОЛОН ҮНДЭҺЭ ЯҺАТАНАЙ СОЁЛОЙ ҮНЭТЭ ЗҮЙЛНҮҮД

60 гаран үндэһэ яһатанай ажаһуудаг Вьетнамай Социалис Республикада бага яһатанай соёлой баялигуудые сахин хамгаалха ба тэрэниие арьбадхаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдадаг юм. Вьетнамай соёлой болон искусствын ажал ябуулагшад хэдэн мянгаад дуу, хатар, бага арад үндэһэтэдэй аман зохёолнуудые бэшэжэ абанхай.

3,5 мянган дуун, тэрэ тоодо ороной урда провинцинуудай арадуудай 300 дуун, бүхы орон дотор суглуулагданхай. 1975 ондо Урда Вьетнамые сүлөөлһэнэй һүүлээр лэ аман зохёолнуудые буулгажа бэшэхэ гээшэ гүрэнэй шухала удха шанартай хэрэг болоһон юм.

Тхай, мео, мыонг болон бусад арад үндэһэтэдэй хэдэн арбаад хатар шэнжэлэгдэһэн байна. Тэдэнэй зариманиинь балетнэ һургуулинуудай программада оруулагдаа.

Трынг — далайн хулһаар хэһэн ксилофон, хентай гэжэ арад үндэһэтэдэй жэмбүүр мэтэ урданай хүгжэмэй инструментнүүд олдоһон байна.

Һаяхан Түбэй Вьетнамай урда хуюида, Нячанг хотодо гурбадахи литофон олдоо. СРВ-гэй газар дээрэ мүнөө ажаһуудаг арадуудай үбгэ эсэнэрэй бүтээһэн хүгжэмэй энэ инструмент 12 тэбхэр шулууннаа бүридэдэг.

Вьетнамай радио хэдэн концертдээ литофоной хүгжэм дамжуулһан байна. Бишыхан тусхай алхаар тэрээн дээрэ наададаг юм.

ВЕНГРИИН «ДАЛАЙН ҮҮДЭНҮҮД»

БУДАПЕШТ. Холын Алжирһаа ашаа асарһан «Секешфехервар» гэжэ далайн судна Венгриин нииcлэл хотын Чепельскэ портдо һаяхан ерэжэ тогтобо. Европын энэ ехэ мүрэн дээгүүр судануудай тамаралгые гуримшуулха талаар һаяхан абтаһан хэмжээнүүд Дунай мүрэн өөдэ дээшэнь Венгриин суднануудай тамарха замые ута болгохо арга олгоһон байна. Тиигэжэ Венгриин далайн флодой түүхэдэ шэнэ толотомо хуудаһан бэшэгдэбэ бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Венгридэ далайн флот амжалтатайгаар хүгжэнэ. Дэлхэйн олохон оронуудтай ВНР-эй бэелүүлдэг худалдаа наймаанай-экономическа харилсаа холбооe хүгжөөлгэдэ тэрэ шухала шата боложо байнхай. Венгриин гурбан үнгэтэй туг намилзуулһан суднанууд бүхы шиpотануудай океан, далайгаар тамарна, жэл бүри хахад миллион шахуу тонно али болохо ашаа зөөнэ.

Ороной далайн флодые хүгжөөлгэдэ аха дүү социалис оронуудай бэелүүлдэг харилсаа холбоон шухала үүргэ дүүргэдэг. Аха дүү оронуудай гаваньнуудай портнуудта ВНР-эй суднанууды ходо хаража болохо.

(АПН).

ТАСС АПН — ХИЛЫН СААНАҺАА

НРПК-гай IV СЪЕЗД ДҮҮРЭБЭ

ПНОМПЕНЬ. Кампучиин Арадай Республикын ажабайдалда шухала шата болоһон Кампучиин Арадай-революционно партиин IV съезд эндэ дүүрэбэ. НРПК-гай политикые Кампучиин арадай дэмжэжэ байдагые марксизм-ленинизмын суртал һургаалнуудта, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта тэдэнэй үнэн сэхэ байһые тэрэ гэршэлэн харуулба.

Бэеэ дааһан байдалтай, амгалан тайбан, сүлөөтэ ба һалбаран хүгжэһэн Кампучиие байгуулха гэһэн партиин удаан болзоройзорилгые Кампучиин коммунистнүүдай хуралдаан урдаа табиба.

Съездын түгэсхэлэй заседани дээрэ партиин хүтэлбэрилхы органуудые һунгаха һунгалтын дүнгүүд соносхогдоо. Пен Сован НРПК-гай ЦК-гай Генеральна секретаряар һунгагдаа.

НРПК-гай ЦК-гай Генеральна секретарь Пен Сован түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ.

Кампучиин революциин үнэн хэрэгые дэмжэһэнэйнь түлөө Пен Сован Кампучиин коммунистнүүдай үмэнэһөө бүхы оронуудай хүдэлмэришэдтэ, дэлхэйн арадуудта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөө.

* * *

НРПК-гай IV съездын дүүрэлгэдэ зорюулагдаһан митинг Пномпеньдэ болобо. Пен Сован тэрээн дээрэ үгэ хэлээ.

КПСС-эй делегациие толгойлогшо, Тукменистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь М. Г. Гапуров болон аха дүү партинуудай бусад делегацинуудай толгойлогшонор НРПК-гай съездын дүнгүүдтэ үндэр сэгнэлтэ үгөөд, тэрэнэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ амжалтануудые туйлахыень Кампучиин коммунистнуудта, арадта хүсэбэ.

БАНГЛАДЕШЭЙ ПРЕЗИДЕНТЫЕ АЛАБА

ДЕЛИ. Майн 29-нэй һүни Читтагонгдо Бангладешэй президент Зиаур Рахман алуулаа гэжэ Индиин информационно агентствэнүүд Бангладешэй радиогой мэдээсэлдэ үндэһэлэн дамжуулна. Ороной вице-президент Абдус Саттар гүрэнэй толгойлогшын уялгануудые сагзуура гүйсэдхэхэ байна.

А. Саттар майн 30-да радиогоор үгэ хэлэхэдээ, аалин нам байхыень, гурим сахихыень ороной хүн зониие уряалаад, правительство болон бүхы тусхай эмхи зургаанууд гэмгүй һайнаар хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэһэн байгаа. Бусад оронуудтай Бангладешэй тогтоодог харилсаанда ямаршье хубилалтанууд болохогүй, Бангладешэй уласхоорондын бүхы хэлсээнүүд хүсэндөө үлэхэ юм гэжэ тэрэ соносхоо.

Орон дотороо онсо байдалай тогтоогдоһон тухайда Бангладешэй правительство соносхобо.

АМГАЛАН ТАЙБАН ЕРЭЭДҮЙН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛДЭ

ГАННОВЕР. Германиин Коммунис партиин VI съезд эндэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлнэ.

КПСС-эй делегациие толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев съезд дээрэ үгэ хэлэбэ. КПСС-эй Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Леонид Ильич Брежневэй эльгээһэн үнэн зүрхэнэй амаршалгые, һайн һанхан хүсэлэнгүүдые Федеративна Республикын бүхы коммунистнуудта, эб найрамдалай ба ФРГ-гэй, СССР-эй хоорондо үгээ ойлголсолгын түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүдтэ дамжуулхадань, делегадууд альга ташалгаар угтаба.

Саашадаа Б. Н. Пономарев иигэжэ хэлээ:

— Нүхэдүүд! Танай съезд «Бүхы юумэ эб найрамдалай аша туһада!» гэһэн уряа доро боложо байна. Тэрэниие «ракетэнүүдые тодхон табилгые буруушаалгын съезд» гэжэ таанад нэрлээт. Мүнөө үедэ үргэн ниитэ арад түмэнэй һанааень зобоожо байһан юумые коммунистнуудай зүбөөр, тодо һонороор ойлгожо байһыень энэ ушар элирхэйлэн гэршэлнэ бшуу. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежнев иигэжэ хэлээ һэн: «...эб найрамдал сахин хамгаалхаһаа, хүн бүхэнэй эгээл түрүүшынь эрхэ — ажаһууха эрхэ хангахаһаа үлүү шухала асуудал мүнөө нэгэшье арадта байхагүй».

Һүүлэй жэлнүүдтэ дайн байлдаанай бөөн хара үүлэн дахинаа дэлхэйе бүрхөөжэ захалба. Шахардуу байдалай һуларалгатай эбсэхэгүйе империализм оролдоно. Эндэһээ империализм үһөө хяһаагаа абахые һэдэһэн ябуулга гаргана. Вашингтоной нашангууд энээниие толгойлно.

Галаада далайн саанаһаа хайра гамгүй хашалта баалалта хэхэдэнь, уласхоорондын байдалай ямараар муудаха байһые НАТО-гай соведэй Римдэхи сесси үшөө дахин батална. СССР-тэй хөөрэлдөөнүүдые хэхые найдуулбашье, США-гай, Баруун Европын партнернууд Европодо буу зэбсэг үрдилдэн бүтээхэ зам нээгээ.

Хэрбээ американ ракетэнүүдэй танайда тодхогдон табигдаха болоо һаань, тэдэ бусад арадуудта ехэ аюул тохёолдуулха байна. Энэнь юун гэһэн удхатайб? **Юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, ээрхэг түрнмхэй дайн дахинаа немец газар дээрэһээ эхилхэдээ болохо байна. Юрын дайн бэшэ, харин ядерна дайн.**

Хараха маягта, Америкэдэ хэн нэгэнэй сэдьхэлыень иимэ хараа бодол ханаана хэбэртэй. Зүгөөр энэнь европынхидто яашье таарахагүй.

Мүнөө Европодо амгалан байдал хангахын түлөө тэмсэл хадаа бүхы хүн түрэлтэнэй ерээдүйн түлөө тэмсэл болоно. Эгээл нимэһээ бидэ ороноо хамгаалхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха баатай болонобди.

Гитлеровскэ хархис сэрэгүүдэй СССР-тэ добтолһонһоо хойшо 40 жэл байгша ондо гүйсэхэнь гэжэ Б. Н. Пономарев хэлээ. Шэнэ дайе зайсуулан саралгын ямар ехэ удха шанартай байһан тухай арадуудта үшөө дахин һануулха зорилготойгоор энэ үдэрые тэмдэглэхэбди.

СССР-тэ эб найрамдалта харилсаанай ФРГ-гэй аша туһада, тэрэнэй арад зоной аша туһада сүм харюусажа байһандань найданабди.

Арадуудай дай хүсөөгүй байһысень һүүлэй үеын бүхы баримта мэдээнүүд, олон оронуудта болоһон жагсаалнууд, хамтын бэшэгүүд, уряанууд, парламентнууд болон муниципалитедүүд дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүд элирхэйлнэ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ХЭШЭЭЛ

Хяагтын соёлой байшангай дэргэдэ арадай соёлой университедэй хүгжэмэй факультет түхэреэн жэлэй туршада хүдэлдэг юм. «Буряадай композиторнуудай хүгжэм» гэhэн темээр hая hуралсалай жэлэй түгэсхэлэй хэшээл үнгэргэгдэбэ. Эндэхи хүгжэмэй училищида багшалжа байhан композитор Анатолий Андреев республикын композиторнуудай зохёохы хүдэлмэри, саашанхи зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Удаань артист К. Миткинов буряад композиторнуудай дуунуудые ирагуу hайханаар гүйсэдхөө.

Хүгжэмэй училищиин багшанар, соёлой байшангай методистнар эндэ хабаадалсажа, хүн зониие искусствада, гоё hайханда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар хөөрэлдөө хэhэн байна.

А. ФАРФУТДИНОВ.

НЮТАГАЙХИД АЛЬГА ТАШАНА

Хамниин совхозой түб hуурина ажалшадта Хабаровска хизаарай филармониин эстрадно-циркын артистнар наада харуулба. Тэдэнэрэй үхибүүдтэ зорюулhан «Страна чудес» гэhэн программань ехэ hонирхолтой байба. Эндэнь хүхюун фокусууд, шог егто дуунууд бии. Тиихэдэ «Ну, погоди!» гэhэн мультфильмhээ абтаhан хэhэг үхибүүдые ехээр баярлуулаа. Харин үлэшэлэн эдэнэр ехэшүүл болон үхибүүдтэ «Цирк на сцене» гэжэ наада харуулаа. Циркын программые Марина Кузнецова Юрий Регер хоёр шадамар бэрхээр, уран гоёор хүтэлбэрилөө.

Игэжэ холоhоо ерэhэн айлшад Захааминай районой ажалшадые баясуулжа эхилэнхэй.

С. ЦЫБИКОВ.

АШАТАЙ ТУhАТАЙ АЯНШАЛГА

«Гусиноозерскуголь» нэгэдэлэй ОРС-ын худалдаа наймаанай таhагай хүдэлмэрилэгшэд Улаан-Үдэ хото аяншалгаар ерэжэ, түүхын дурасхаалта газарнуудые хужарлан хараа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда баатаршалга гаргаhан сэрэгшэдэй намтар, дайшалхы габьяа тухай тодорхой мэдэсэтэй болоо. Этнографическа ба түүхын музейнүүдээр ябаhан тухайгаа дурсалгануудые хөөрэжэ ерээ hэн.

Гэхэтэй хамта эдэнэр «Баргажан» гостиницын ресторанай коллективэй хүдэлмэритэй танилсажа, хүн зониие хангалга тушаа hонирхолтой зүбшэл, заабари дуулаhан байна. Официантнуудай хүндэтэйгөөр хандалга, hайнаар хангалга, блюдэнүүдые эрхим шанартайгаар бэлдэлгэ Сэлэнгэhээ ерэhэн айлшадта hайшаагдаа. Үдэр бүри ондо ондоо янзын эдеэ хоол тааруугаар бэлдэхэ тухай хөөрэлдөөн болоо.

Иимэ аяншалга шэнэ юумэ мэдэжэ абахада тааруу арга нүхэсэл болоо гэжэ тобшологдоhон байна.

Н. ДУГАРОВА.

ЗУУН ГҮЛГЭН АБТАА

Баунтын коопзверопромхозой мэдэлэй Багдаринай ан үсхэбэрилдэг фермын песецүүд гүлгэлжэ эхилбэ. Мүнөө 100 гүлгэн абтаад, тэнжээгдэжэ байна.

Тус коллектив арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэhэн юм. Үнгэрhэн хугасаада түйлаhан амжалтаяа арьбадхахын тула оролдогшод эмэ песец бүриhөө 7,5 гүлгэ абаха түсэбтэй hэн. Харин мүнөөнэй байдалаар энэ уялга үлүүлэн дүүргэгдэжэ, эмэ песец бүриhөө 8 гүлгэн абтажа байнхай. Иимэ амжалта түйлагшадай дунда Д. Б. Будаева, М. В. Солодкова, пенсидэ гараашье hаа, хүдэлмэрилжэ байhан А. Н. Платонова гэгшэдые нэрлэмээр. Эдэнэр ажалай залуу халаанииие hурган хүмүүжүүлгэдэ онсо анхаралаа хандуулна. Жэшээлхэдэ, эдэнэй туhаламжаар мэргэжэлэйнгээ нюусануудые шудалhан А. Шабхаева мүнөө жэл партиин гэшүүндэ абтажа улhа ошоёо бадараанхай. Арбаад хүнhөө бүридэдэг тус коллектив песецүүдэй гүлгэлхэ хаhые амжалтатайгаар үнгэргэхэнь найдамтай.

А. ЦЫРЕНОВ.

ЭД БАРААН ЭЛБЭГ БАЙБА

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр hэн. Үглөөнэй найман саhаа эхилжэ, Сэлэнгын зүүн эрьедэхи талмай дээрэхи спортын байшан тээшэ хүн зон олooроо субана. Магад эндэ урилдаан, барилдаан, боксоор. ехэ мүрысөөн болохо байгаа юм гү?

Үгы даа! Мүнөөдэр эндэ Улаан-Үдын горпромторг ээлжээтэ хабарай яармаг үнгэргэхээ байба. Тиигээд лэ эртэ үглөөнhөө хүнүүд ехэ, багагүй олooроо субаха юм.

Хэдэн зуун метртэ зэргэлүүлэгдэн табигдаhан наймаанай прилавканууд дээрэ эд бараан элбэгээр дэлгэгдэнхэй. Эндэ ажахын тоосоото арба гаран магазинуудай, «Юбилейный» универмагай, худалдаа наймаанай байшангай болон бусад коллективүүд үнинэй бэлэдхэлтэй байба.

Үглөөнэй 9 часта наймаанаишье эхилбэ: Алаабхинуудай наагуур: «Тээ тэрэ зүнай плати намда үгыт», «Энэ гуталнай тааранагүй, ондоо хэрэгтэй», «Асыт тэрэнэе наашань, абыт энэ мүнгэеэ» гэhэн үгэнүүд захагүй.

Спортивна эд бараан, пумаажан, торгон платинууд, электротоварнууд, шаажан амhарта, үргэн хэрэглэлэй эд бараан, үхибүүдэй нааданхайнууд, элдэб бүд иланга гүйсэтэйгөөр наймаалагдана.

— Бидэ хахад миллион түхэригэй эд бараа городойнгоо хүн зондо энэ заншалта болоhон яармагтаа гаргабабди. Манай горпромторгын худалдаа наймаанай эмхинүүдhээ гадна, спортивна магазин, 397-дохи СМП-гэй ОРС, Улаан-Үдын горпищеторг энэ яармагта эдэбхитэйгээр хабаадажа байна. Худалдаа наймаанай байшангай, «Юбилейный» универмагай, ажахын тоосоото 17-дохи, 28-дахи магазинуудай коллективүүд элдэб зүйлэй эд бараа элбэгээр наймаалба. Эндэ дурдагдаhан наймаанай организацинууд эндэ соносхогдоhон конкурсдо түрүү hуури эзэлхэнь, — гэжэ горпромторгын худалдаа наймаанай таhаган начальник Галина Сергеевна Плетнева хөөрэбэ.

— Үхибүүдэй нааданхайнуудые ошоло харыт, — гэжэ нэгэн дурадхаба: одооошье эндэ оошор тээшэнь ута, үхибүүдэй шаг шуулаан замханагүй. элдэб машина, оньhон аргаар хүдэлгэгдэдэг оаабгайнуудад, пистолет, пластмассаар хэгдэhэн олон нааданханиууд наймаалагдажа, үхибүүдые ехээр баярлуулна.

Яармагай үдэр хубсаhа хунарай шэнэ моделинүүд хүн зондо харуулагдаба. Бүхыдөө 40 гаран ондо ондоо моодын платинууд болон бусад хубсаhан харуулагдаа.

Энэ яармаг муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй байба гээд тэмдэглэхэ шухала. Гэхэтэй хамта иимэ яармаг дээрэ элдэб соносхол хэхэ, эд бараагаа хүн зондо радиогоор дурадхаха гэхэ мэтэ байбагүй. Спортын байшан соохоо гансал хүгжэм зэдэлжэ байгаа hэн. Тиихэдэ хүн зоной олooроо ерэхэhээ урид тооhо шоройн үрхирхэгүйн тула хэдэн үдэр урид эндэхи талмайе уhалжа, шиигтүүлээ hаань, муу бэшэ hэн ха.

С. ОЧИРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: яармагай наймаан.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн hаяхан республикымнай ниислэл хотодо боложо дүүрэбэ. Мүрысөөнэй түгэсхэлдэ манай корреспондент Б-М. ЖИГЖИТОВ оронойнгоо мэдээжэ тренернүүд болон мэргэжэлтэдтэй уулзажа, хөөрэлдэhэн байна. Эдэ хөөрэлдөөнүүд доро толилогдоно.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ТҮГЭС БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР

ЦСКА-гай суглуулагдамал командын тренер, СССР-эй спортын габьяата мастер, СССР-эй габьяата тренер А. С. КАРАПЕТЯН (Москва):

— Главна судейскэ коллегиин жюрин гэшүүн байhан тулалаа би барилдаанай хибэс дээрэ болоhон уулзалга бүхэниие анхаралтайгаар харабаб. Юрэдөө, нютагай барилдаашад илажа гарахын тула эршэтэйгээр тулалдаа гэжэ хэлэлтэй. Зарим ушарта мүрысөөнэй дүршэлгүйдэжэ, техническэ, тактическа алдуу эндүү гаргаhаншье байха. Теэд яахаб?! Зүгөөр хүл дээрээ, мүн партертэ яhала эдэбхитэй hайнаар барилдана. Эндэ танай барилдаашан Баяр Цырегармаев тухай онсолон тэмдэглэхые хүсэнэб. Тэрэ гоё hайхан, онсо өөрын арга дүрэтэй байhаараа шалгарба.

Мүрысөөн hайнаар эмхидхэгдээ. Буряад ороной спортдо дуратайшуул хибэс дээрэ болоhон тэмсэлые hайнаар ойлгодог байhанаа харуулба. Тэдэнэр гансал нютагайнгаа барилдаашадай түлөө hанаагаа зобоно бэшэ, харин бүхы спортсменүүдые халуунаар дэмжэнэ. Энэ ушар алишье талаараа hайн гээшэ. Гансал хангалтагүй юумэниинь юуб гэхэдэ, харагшад үсөөн байба. Энэ талаар өөрын шалтагаан бии. Танайда барилдаае хүгжөөхэ гэбэл, ехэ зал, спортын ордон бариха хэрэгтэй...

Сэхыень хэлэхэдэ, шэгнүүр бүхэндэ бүхы бэлигтэй бэрхэ, суута спортсменүүдэй суглараагүйшье hаань, Россин барилдаашад эдэбхитэй hайнаар мүрысэжэ, олон янзын, гоё hайхан арга дүрэтэй байhанаа харуулба. Ингээд июниин арбаадаар танайда болохо СССР-эй чемпионалта РСФСР-эй баатар хүбүүд, тэрэ тоодо хибэсэй эзэдшье hайнаар барилдаха байха гэжэ найданаб.

Олимпиин нааданuудай хоёр дахин чемпион Иван Ярыгиниие хүмүүжүүлhэн суута тренер — СССР-эй Спорткомитедэй Сибирь болон Алас-Дурна зүгтэхи гүрэнэй тренер, СССР-эй габьяата тренер Д. Г. МИНДИАШВИЛИ (Красноярск):

— Манай Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй барилдаашадай амжалта эли бодо байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэдэ алтан медальнуудай хахад хубиинь абаба. Тиигэжэ ороной зүүн зүгэй барилдаашад Хойто Кавказай спортсменүүдтэй ана-мана тулалдадаг, олохон ушарта диилэдэг болоо...

Танай барилдаашад М. Цыдыпов И. Гармаев хоёр имагтал дүршэлгүйдэжэ, хүндэлэлэй табсангай дээдэ шатада гаража шадаагүй гэжэ hананаб. Тренернүүд болон мэргэжэлтэдтнай энээнhээ зүб тобшолол хэхэ ёhотой. Залуушуул сооhоо В. Гоголев, Г. Тюмереков, Г. Узарханов, В. Миланханов, В. Актинов, В. Гашинов гэгшэд бэрхэ барилдаашад боложо ябаhанаа харуулба.

Тиихэдэ энэ мүрысөөн Россин Федерациин барилдаашадай hорилго бэлэдхэлдэ тохёолдоhон зарим дутагдалнуудые элирүүлээ.

Буряадай багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын кафедрые даагша, педагогикын эрдэмэй кандидат С. В. КАЛМЫКОВ:

— Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн олон ондоо үндэhэ яhатанай барилдаанай hургуулиин харалга боложо үнгэрбэ. Классическа барилдаанай арга дүрэ буляалдалгын барилдаае улам баяжуулна. Энэ талаар Абаканай hургуулиие онсолон тэмдэглэмээр байна. Энэ hургуулиин түлөөлэгшэд эршэмтэйгээр, тон «аюултайгаар» тулалдана.

Иимэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаха гээшэ нэн түрүүн залуу спортсменүүдтэ ехэ туhатай байhаниинь мэдээжэ.

Өөhэдынгөө барилдаашадай ямараар мүрысэhэн тухай hанамжаяа хэлэхэ хүсэлэнтэйб. 52 килограммай шэгнүүртэ залуу хүбүүд hайнаар барилдаа. Эндэ В. Миланханов, В. Актинов, В. Дармаев гэгшэдые дурдажа болоно. Саашадаа шанга тэмсэлдэ эдэнэй дундаhаа бэлигтэй бэрхэ барилдаашадай урган гараха байhаниинь элитэ. Удаадахи шэгнүүртэ яhала hайн байдалтайбди. Зүгөөр 62, 74, 82, 90 килограммай шэгнүүрнүүдтэ hулашаг байнабди. Хүндэшэг, хүндэ шэгнүүрнүүдтэ В. Вострецов, А. Лезнов, Н. Гармаев гэгшэдые халажа абаха залуушуул үшөөл үгы.

ЭДИРШҮҮЛЭЙ ЕРЭЭДҮЙН ТҮЛӨӨ

Селенгинск жэлhээ жэлдэ ургажа, хүгжэжэ байhан, ехэнхи залуу үетэнэй ажаhуудаг, шэнэ газарта мүндэлhэн городой түхэлтэй хүдэлмэришэдэй поселок. Эндэ hуурижан нютагжагшадай диилэнхи олониинь Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадта ажалладаг юм.

Селенгинск, үнэхөөрөө, залуушуулай поселок. Жэл бүхэндэ гэхээр эндэ мянгаад хүбүүд, басагад зүрхэ сэдьхэлээ холбон ханилжа, айл бүлэ болон, хуби заяагаа саашадань бадаргаадаг, үнэр баян ажаhууха үндэhэ hуурияа табин жаргадаг.

Илангаяа hургуулиин наhа гүйсөөгүй балшар багашуулай эмхи зургаануудые бариха асуудал шухалын шухалада тоологдоно. Мүнөө тус поселогто 280 үхибүүдэй байха хоёр комбинат, тэдэнhээ багашаг үшөө хоёр ясли-сад эндэ хүдэлдэг юм. Барилга-хабсаралгын 8-дахи управленитэй хамтаржа, тус предприяти 280 үхибүүдэй hууритай шэнэ комбинат мүнөө бодхоожо байна. Тэрэнь хойто жэлдэ ашаглалгада тушаагдахаар түсэблэгдэнэ.

1978 оной эсэстэ нээгдэжэ, үхибүүдые угтан абаhан «Аленушка» гэжэ хоёр дабхар, гоё hайханаар шэмэглэгдэhэн, үнгын сэсэгүүдэй үнэрөөр анхилhан комбинадта бидэ ороо hэмди. Эндэ яслиин наhанай дүрбэн, саадай — юhэн бүлэгүүдтэ 320 үхибүүд хүмүүжэнэ. Комбинадай коллектив ехэ, жараад хүн хүдэлнэ. Хүмүүжүүлэгшэдынь бултадаа багшын гү, али медицинын мэргэжэлтэй, багашуултай хүдэлмэрилхэ бэлиг шадабаряар баян болоhон хүнүүд.

Манай фотокорреспондент Николай Дригеновэй энэ комбинадта буулгаhан зурагуудые толилнобди.

1-дэхи зураг дээрэ: үхибүүдтэ зорюулжа зохёоhон үльгэрхэнүүдые багашуул шагнаха ехэ дуратай гүб даа. Энэ хүсэлэнгыень хүмүүжүүлэгшэ Татьяна Балдакова дүүргэжэ hууна.

2-дохи зураг дээрэ: дуу дуулаха, хүгжэмдэ абьяастай үхибүүд хүмүүжүүлэгшэ Альбина Бархатовагай рояль дээрэ наадахыень hонирхон тойрошонхой.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

Кабанскын район.

Уласхоорондын ШЭНЖЭЛЭЛ

АМГАЛАН БАЙДАЛ ЗҮБӨӨР ТОГТООХО ЗАМ

Нүхэр Л. И. Брежневэй hүүлэй үедэ хэлэhэн үгэнүүд дотор тайлбарилагдаhан, арад бүхэнэй бээе даанхай эрхэ сүлөө хүндэлэлгын ба али нэгэ ороной нүгөөдэ оронуудай хэрэгүүдтэ хамаархагүй ябадалда үндэhэлэгдэhэн үнэн зүб эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ Советскэ Союзай хараа бодол эдэ үдэрнүүдтэ дэлхэйн олониитын анхаралые ехээр татажа байна. hаяхан Советскэ Союзай табиhан бүтээмжэтэй hайн эдэбхи үүсхэлнүүдэй бүхэли комплекс, тэрэ тоодо Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые политическэ талаар гуримшуулгын коллективнэ шэнэ оролдолго тухай дурадхал имагтал энэ гол зорилгые шиидхэлгэдэ зорюулагданхай гээд олон тоото тайлбаринууд дотор тэмдэглэгдэнэ.

hүүлдэ хэгдэhэн эдэбхи үүсхэлэй онсо шухала байhаниинь эли ааб даа. Дайнай дүлөөр соробхилжо боломо энэ региондо арсалдаа буляалдаан улам хурсадажа, Дүтын Зүүн зүгтэхи табадахи дайн болоhо магад. Эндэхи политическэ байдал айхабтар орёо бэрхэшээлтэй болоно, эндүү алдуутай нэгэхэн алхамай хэгдэхэ hаа, дайнай дүлэндэ бүхы районииинь абтажа болохо. Хэрбээ тиимэ юумэнэй тохёолдоод байгаа гээшэ hаа, дайнай түймэрэй ошонуудай хэр холуур сасарха байhан мэдэгдэнэгүй.

Холбоото Штадуудай үмөөрэлгэ доро байдаг Израиль граждан дайнай hүжэрэлгые сараха зорилгоор Ливанай хуулита правительствын гүйлтаар энэ орондо асарагдаhан Сириин сэрэгүүдтэ аюулта байдал тохёолдуулна. Израилиин ээрхэг түримхэйшүүл Ливанай дотоодын хэрэгүүдтэ хамаардаг болоhоор үнинэй. Ливанай баруунай үзэл баримталан амяарлан үгэсэгшэд имагтал израилиинхидай тухиралтаар граждан дайе анханда үүсхэhэн гээшэ. Мүнөөшье Израиль бээе даанхай энэ гүрэндэ агаарhаа, газар дээгүүршье, далайгааршье добтолго хэжэл байhан зандаа. Сириин сэрэгүүдэй өөhэдыгөө хамгаалха зорилгоор зенитнэ ракетэнүүдые тодхоходонь, Израилиин премьер-министр Бегин убайгүйгөөр ингэжэ мэдүүлбэ: «Ливанда ракетын тодхогдоо hаа, бидэнэр тэрэниие тэсэхэ аргагүйбди. Тэдэ ракетэнүүд абтаха ёhотой, үгы hаань, бидэнэр тэдэнииень усадханабди».

Бээе даанхай ондоо гүрэнэй агаарай дандада ээрхэхэ ямаршье эрхэ Израильда байхагүй. Энэ хадаа ээрхэг түримхэй ябуулга хэжэ байгшадые гэмнэхын оронда тэдэндэ харюу үгэгшэдые гэмнэhэн таагүй ябадал болоно. Эгээл иимэ ябуулга Вашингтон хэнэ. Ушар иимэhээ араб оронуудай диилэнхи олониинь Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгануудые болиулгада, Дүтын Зүүн зүгтэ шэнэ дайнай аюулые зайсуулгада зорюулагдаhан Советскэ Союзай хараа бодолые эрид шууд дэмжэнэ. Араб оронуудай олонхиин hанамжын ёhoop, палестин арадай хуулита гансахан түлөөлэгшэ — Палестиные сүлөөрүүлгын организацие оруулалсан, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулхын тула уласхоорондын шэнэ конференци зарлаха тухай совет дурадхал дээрэ табигдаhан зорюулгануудта сүм харюусана.

ТОКИОДО БОЛОhОН ПОЛИТИЧЕСКЭ ШУУЯАН

Политическэ ехэ гэгшын шууяан Токиодо болобо. Ямар ушар шалтагаанhаа иимэ юумэн болобоб гэхэдэ, премьер-министр Судзукиин США-гай президент Рейгантэй Вашингтондо уулзаhанай hүүлээр толилогдоhон хамтын коммюнике дотор Япон ба США хоёрой хоорондохи харилсаанууд анха түрүүшынхеэ тусхайта ёhoop союз гэжэ тайлбарилагдаа. Энээндэнь Японой хүн зон туйлай ехээр дураа гутаба. Тиигэжэ сэгнэгдэхэдээ, американо-япон «аюулгүйн» договор бодото дээрээ сэрэгэй-политическэ талаар НАТО-тай адли болгогдсо. Энэнь мүнөөнэй Японой конституцитай огтошье зохилдоногүй.

Хэтэрмэ ехээр орьёлhон энэ шууяа шурхираае номгоруулхын тула гадаадын хэрэгүүдэй министр Ито гэгшые тушаалhаань абажа хаяба. Игэжэ олоной буруушаалга, шаг шууяа татаhан коммюникейн зарим бүлэгүүдэй түлөө тэрэ министр зэмэтэй боложо hалаба. Гэбэшье энээгээр уршагта хэрэг дүүрэбэгүй. Японой засагай хүтэлбэри барижа байhан хүнүүдэй hүүлэй хорин жэлэй туршада хоёр нюуртай билдагууша ябуулга хэжэ байhан ушарые элирүүлхэ политическэ энэ шууяае гал дээрэ тоhо адхаhандал адляар улам hүжэрөөбэ. Үнгэрhэн үе соо Японой засагаархид ядерна буу зэбсэг бүтээхэгүй, ондоо тээhээ абахагүй, тараан тодхохогүй гэhэн «ядерна бэшэ гурбан зорилго» баримталнабди гэжэ тангаригладаг байhан.

Бодото байдалыень элирхэйлхэдэ, ядерна зэбсэгтэй американ сэрэгэй корабльнууд ба самолёдуудай Японой порт болон аэродромуудые хэрэглэхэ тухай «аман үгөөр хэлсээн» Вашингтон ба Токио хоёрой хоорондо аяар 1960 ондо хэгдэшэлэн байба. Үшөө тиихэдэ 1945 ондо американ атомна бомбоор дэлхэй дээрэ анха түрүүн үгы хэгдэhэн город — Херосимаhаа холо бэшэ оршодог Ивакуни гэжэ американ сэрэгэй баазада американ ядерна сэрэгэй 1961 ондо тодхогдоhон байhаниинь мүнөө элирүүлэгдээ.

Эдэ бүгэдэhөө гадна, Американ нюуса меморандумай ёhoop, ядерна зэбсэгээр Советскэ Союзда добтолгодо бэлдэхэ американ түсэбүүд дотор Япон онсо үүргэ дүүргэхээр хараалагданхай. Тодорхойлон хэлэбэл, Японой газар дээрэ хэдэн авиабаза байгуулагдаhан байна. Хэрбээ дайнай эхилээ hаа, США-гай агаарай сэрэгэй самолёдууд СССР-эй газар дээрэ байhан объектнүүдые бомбодохо даабаритай тэдэ баазануудhаа ниидэн гараха болоно.

Эдэ бүхы баримтанууд хаанаhаа, яагаад мэдээжэ болооб гэхэдэ, США-гай урдань Японд байhан элшэн сайдууд Рейшауэр ба Джонсон гэгшэд, Пентагондо урдань харюусалгатай тушаалда хүдэлhэн, дайнда эсэргүү хүдэлөөндэ эдэбхитэй хабаадагша Эллсберг гэгшэ хэлэжэ үгэhэн байха юм.

Японой засаг баригшадай гэмтэ, холо харасагүй политикаяа США-гай сэрэгэй ээрхэг түримхэй ябуулгануудай зэргэшээ таталгада ороноо барижа уяhан ба Пентагоной ядерна бүгүүлида оруулhанаарнь япон арад ехээр дураа гутана, зэбүүрхэнэ. Мүнөө «США Японhоо тонилог!» гэhэн уряа доро бүхы оронойнь доторнь олон ниитын хабаадалгатай демонстрацинууд боложо байна.

ИТАЛИ ПРАВИТЕЛЬСТВАГҮЙ БОЛОБО

Италиин правительство hүүлэй жэлнүүдтэ дүшэдэхиеэ отставкада гараха баатай болобо. Правительствын ээлжээтэ кризисэй гол шалтагаан юун байбаб гэхэдэ, масонско П-2 гэдэг нюуса ложын гэмтэ ажал ябуулга элирүүлэгдэжэ, ехэ шууяан болобо. Баруунай үзэл баримталдаг энэ нюуса организаци hүүлэй арбан жэлэй туршада хэдэн дахин шуhата муухай ябуулгануудые хэhэн байна. 1974 оной августда пассажирска «Италикус» гэжэ экспресстэ тэhэрэлгэ эмхидхэhэн, 1976 ондо Римэй генеральна прокуророй орлогшо Оккорсио гэгшые алалга ба бусад харата ябуулганууд энэ нюуса организациин хэhэн үйлэ хэрэг болоно. Энэ организацие эмхидхэн байгуулhан Джелли гэгшэ Муссолиниин засаг барижа байха үедэ фашис партиин гэшүүн байhан хүн.

Зарим министрнүүдэйнгээ гэмтэ ябуулгануудые үйлдэжэ байhан энэ нюуса организациин ажал ябуулгада хабаатай байhан тухай мэдээжэ болоходонь, христиан демократаар толгойлогдожо байhан Италиин правительство отставкада гараха баатай болобо. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнь генеральна штабай начальник адмирал Торризи, финансова полициие толгойлогшо генерал Джаннини гэгшэд саг зуураар уялгануудайнгаа дүүргэлтэhээ сүлөөлэгдөө. Үшөө тиихэдэ министрнүүд, сенаторнууд болон буржуазна партинуудай депутадуудтай хамта Италиин тагнуулай гурбан хүтэлбэрилэгшэд нюуса «П» гэдэг ложын гэшүүдэй списогтэ ороhон байгаа.

Италиин правительствын мүнөөнэй кризис халаа христиан демократуудай партиин морально-политическэ талаараа ядуу байдалтай болоhыень гэршэлнэ. Тус парти гуша гаран жэлэй туршада гансааран гү, али буржуазна ондоо партинуудтай хамжан, гүрэнэйнгөө засаг барижа байна. Мүнөө элирүүлэгдээд байhан гэмтэ ябуулганууд итальян капитализмын бүхы системэдэ гүнзэгы бэрхэшээлэй тохёолдоhые, буржуазна партинуудайнь үзэл сурталай талаар хубахооhон болоhыень, оронойнгоо шухала удха шанартай асуудалнуудые шиидхэхэ хабагүй болоhыень элирхэйлэн харуулба.

Хэды тиимэ болобошье hаань, бусад партинуудай түлөөлэгшэдтэй зүбшэнэйнгөө удаа Италиин президент Пертини христиан демократ Форлани гэгшэдэ правительствын шэнэ кабинет бүридхэхэ даабари үгэбэ. Ушар байдал яhала мэдэхэ шэнжэлэгшэдэй мэдэрhэнэй ёhoop, энэ хадаа бодото дээрэ бэелүүлэгдэхэ аргагүй шахуу зорилго болоно. Мүнөөнэй бэрхэшээлтэ байдалай гол шалтагаан гэхэдэ, нэн түрүүн христиан демократуудай оронойнгоо социально-экономическа гол асуудалнуудые шиидхэхэ аргагүй байhан, гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ коммунис партиие табидаггүй ушар мүн болоно гэжэ оронойнь правительствын бүридэлдэ ородоггүй ехэ хүсэн — Италиин Компарти тэмдэглэнэ.

Түрүүнэй правительствын бүридэлдэ оролсодогшье байhан hаа, панхаруулhан правительствын бүридэлдэ юридическэ hэлгэлтэнүүдээр hанаагаа ханахагүйб гэhэн мэдүүлгэ коммунистнуудай hүүлээр Италиин социалис парти хэhэн байна. Иимэ эрхэ байдалда Форлани гэгшын правительствын шэнэ кабинет бүридхэжэ шадахагүйнь улам эли тодо боложо үгэнэ. Хэрбээ тиимэ ушарай тохёолдоо hаань, президент парламентын hунгалта зарлаха баатай болохо.

Г. ШИШКИН

(ТАСС)

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Экономико ашаг үрэтэй байха ёhотой» — түрүү бэшэг. «Түрүүшүүл табан жэлээ болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн уялгатай» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сессиин документнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда. Партийна ажабайдал. «Олониитэтэй холбоо байгуулха зэбсэг» — М. Гаськовой статья. «Ой модоной ажахын түрүүшүүл» — Ц. Цыренжаповай фоторепортаж. «Правда Бурятии» газетын хиналта доро» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Гурбадахи хуудаhанда. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаhаа абтаhан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Патриот» — суглуулбари. Фенологой тэмдэглэлнүүд. Мэдээсэлнүүд болон соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Болдиногой уряал аялга» — телевизионно баримтата фильм. 10.50 — «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (1-дэхи сери). 12.20 — Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — СССР-эй Улаан Хэрээhэнэй ба Улаан Хахад hарын бүлгэмүүдэй холбооной ажал ябуулга тухай баримтата фильмүүдэй программа. 16.10 — «Телестадион». 16.40 — Үхибүүдтэ. «Тимур и его команда». — телевизионно уран hайханай фильм. (1-дэхи сери).

Улаан-Үдэ. 17.45 — «Байгал» программа (буряадаар).

Орбита. 18.15 — «Залуушуулай адресууд». 19.15 — «Зураг бүридэнь — наран». 19.30 — 19.45 — Забhарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Эрдэм наукын hонин». 20.30 — «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (2-дохи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — Баледэй артистнуудай концерт. 23.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.20 — Баскетболоор Европын чемпионат. Эрэшүүл. Түгэсхэлэй наадан. Прагаhаа дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Капитан Немо» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (2-дохи сери). 14.10 — «Кукрыниксын уран бүтээлнүүд». 15.20 — Фехтованяар СССР-эй чемпионат. 15.50 — «Хүхюун хүбүүдүүд» — залуушуулай программа.

Улаан-Үдэ. 17.05 — Соносхолнууд. 17.15 — Үхибүүдтэ. Мультфильмнүүдэй программа.

Орбита. 17.45 — Фильм-концерт.

Улаан-Үдэ. 18.15 — «Экран» — телевизионно суглуулбари. 19.15 — «Булагханууд». «Лотос» гэжэ ансамблиин концерт.

Орбита. 20.00 — «Армен Тигранянай оперын аялганууд». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Лоскутик и облако» — мультфильм. 21.15 — «Киногой hонин». 22.00 — «Время». 22.35 — «Лобо» — телевизионно уран hайханай фильм. 23.50 — «Энэ таагүй зантай Королев» — баримтата фильм. 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М) — «Днепр».

СОНОСХО…

Буряад ороной ара… соёлой ба шажан м… ёhо заншалнуудай ас… нуудта зорюулагдаhан … оной Хангаловай ун… нууд» гэhэн научна … ренци байгша оной … 4-дэ үглөөнэй 9 сагта … эй Наукануудай ака… Сибириин отделениин … дай филиалай конф… зал соо нээгдэхэнь.

Шагнаха дуратайшу… тадаа уригдана.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕ…

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62. отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21 информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Гос…ственного комитета Бурятской АСС… делам издательств полиграфии и к… ной торговли.
Н-02404 Заказ № 126 Индекс …